

ЦЕТИЊСКИ БОГОСЛОВАЦ

Обновљени часопис ученика Богословије Светог Петра Цетињског

Број 3 • Година II • Јун 2017.

Ученици првог разреда XV генерације са својим разредним старешином, протојерејем мр Арсенијем Радовићем, с лијева на десно: Матија Тапушковић, Немања Кљајевић, Василије Бољевић, Никола Кисић, Лазар Брборић, Никола Бошковић, Милан Малеш, Дејан Живановић, Тодор Величковић и Андрија Вујовић

Испраћај матураната XXI генерације

Са благословом
Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа цетињског и
Митрополита црногорско-приморског
г. Амфилохија

Издаје:

Богословија Светог Петра Цетињског,
Цетиње

За издавача:

Протојереј–ставрофор Гојко Перовић,
ректор

Уредник:

Ђакон Душан Биговић

Лектура и коректура:

Ивана Јовановић

Дизајн:

Јереј Александар Орландић

Редакција:

Ученици Богословије
Светог Петра Цетињског

Штампа:

Арт Графика, Никшић

Тираж:

500

Уредништво:

Богословија Светог Петра Цетињског
Медовина бб, 81250 Цетиње, Црна Гора

Тел: +382 41 232 462; 231 246; 234 733

Факс: +382 41 230 075

email: bogoslovija@t-com.me

bogoslovija@gmail.com

www.bogoslovija.me

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2337-0890 = Цетињски богословац
COBISS.CG-ID 30424592

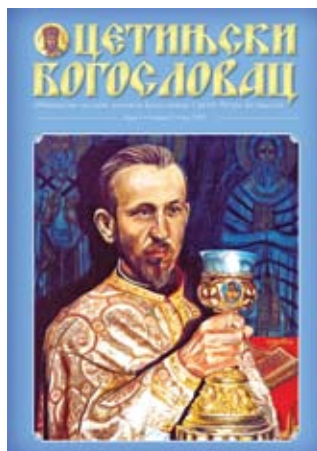
О ЦЕТИЊСКИ БОГОСЛОВАЦ

Обновљени часопис ученика Богословије Светог Петра Цетињског на Цетињу

Број 3 • Година II • Јун 2017.

ИЗ САДРЖАЈА:

<i>Свети владика Николај</i> Пријатељско писмо богослову који се спрема за свештенички чин	2
Живот и дело Свештеномученика Луке Вукмановића	5
Рађање Српске државе	16
Архивска секција Богословије	33
Новојављени Светитељ Цркве – Епископ Мардарије Ускоковић	36
Матуранти бесједе	38
Посјета и поклоњење Богородици Чајничкој	46
Из живота Богословије у другом полугодишту школске 2016/17.	50
Нова генерација свршених богослова Цетињске богословије	56

Насловна страна:
Свештеномученик
Лука Вукмановић

ПРИЈАТЕЉСКО ПИСМО БОГОСЛОВУ КОЈИ СЕ СПРЕМА ЗА СВЕШТЕНИЧКИ ЧИН

Ти си млад, и као такав изложен си многим светским искушењима. Али буди постојан и веруј, да те је Господ изабрао „из мајчине утробе“ и посветио те Себи на службу.

Која су то главна искушења нашег времена, која би могла узнемиравати твој дух? Међу првима свакако славољубље и користољубље. Неки од твојих школских колега стећи ће угледне положаје, било као високи државни чиновници, успешни и пословни људи, високи официри или новинари са великим платама и високим угледом. Твоја плата биће врло скромна, мања од већег броја твојих парохијана. Помисли, ко од њих може опраштати људске грехе у име Божје, осим тебе? Када богати доспеју на самртничку постељу, шта онда? Тада се обоје међусобно презиру, и човек и његово благо; самртник презире своје непотребно благо, а благо, било колико велико, не може спасити свога сопственика. Једино што сада везује самртника и његово благо, то је међусобни презир и мржња. У том страшном часу агоније, болесник неће тражити помоћ ни од банкара, ни дипломата ни генерала, него ће молити тебе за помоћ. Увиђајући да га је све напустило и да он напушта све, као дављеник који се хвата за сламку, он очекује помоћ само од тебе. Помоћ да спасеш душу његову. Упореди сада привремену људску моћ и светску таштину, са теби Богом датом влашћу, да опрашташ грехе и да спасаваш душе за вечни живот. Због тога не сматрај ово

искушење као губитак, већ као велику духовну добит.

Друго искушење је страх за сутрашњицу. Ти ћеш имати жену, матушку, и децу. Шта рећи о њиховом издржавању, васпитању и осигурању живота, јер живот је тежак и суров? Свакако! Али, ево шта пророк Божји каже: „Бијах млад и остарјех, и не видјех праведника остављена, ни дјеце његове да просе хљеба“ (Пс. 37, 25). А ти знаш шта рече Господ твој: „Не брините се, дакле, говорећи: Шта ћемо јести, или шта ћемо пити, или чиме ћемо се одјенути?“ (Мт. 6, 31). А какву је плату имао Господ Исус Христос и какво осигурање живота апостоли његови? Историја Цркве Христове, за читавих деветнаест векова сведочи, да никада и нигде свештеник Христов није умро од глади, нити су деца његова хлеб просила. (Наравно изузимајући време гоњења и мучеништва, где су не само свештеници, него и сви хришћани света, били на мукама Христа ради). А ја могу да те уверим, да сам у свом дугом искуству, доживео да видим неколико милионера и богатих људи, како просе од својих пријатеља хлеб и склониште; али никада ни једног свештеника. Бог штити своје верне служитеље, па не страхуј много ни за средства, ни за осигурање живота.

Треће твоје искушење биће скромност и безначајност твога позива и твоје Цркве. Многи ће ти рећи да Православна црква игра незнатну улогу у светској историји, па и у Хри-

шћанству. Ко ти је то рекао? Не стиди се ланаца у које су оковани скоро двеста милиона твоје браће, Христа ради. Нити њиховог сиромаштва, нити њихове пригушене патње и њиховог апостолског страдања. „Као ожалошћени а увијек радосни, као сиромашни а многе богатећи, као они који ништа немају а све посједују“ (II Кор. 6, 10). Видиш, наша Црква је апостолска не само по учењу, него и по животу и страдању. Овим је православни народ од Бога високо почаствован: „Јер је вама даровано за Христа, не само да вјерујете у Њега, него и да страдате за њега“ (Флп. 1, 29). Ослободи се осећања ниже вредности, послушај речи светог апостола Павла, како раздрагано и поносно говори о гоњењу Цркве у време императора Нерона. И упореди са садашњим страдањем твоје Православне цркве. Прогоњена Црква је истинита и права Црква: „Јер кога љуби Господ, онога и кара; и бије свакога сина којег прима“ (Јев. 12, 6). Господ се весели Цркви, која у време мира шири прогрес и славу Његову на земљи; али Он се много више весели Цркви, која у тешким временима страда за Њега. Упамти то и размишљај о томе. Размишљај, исто тако о херојском страдању својих предака за Цркву Христову. Размишљај о моралној добити и одјеку тога страдања широм света. Некада пуне и празне цркве у Америци, и на другим местима, сада су препуне света. Овај религиозни препород широм света јавио се у великој мери и заслугом твоје прогоњене Цркве. Када слободни људи, окружени миром и изобиљем, заборављају Христа; онда Господ Бог допушта времена страдања и невоља да се покаже како изгледа

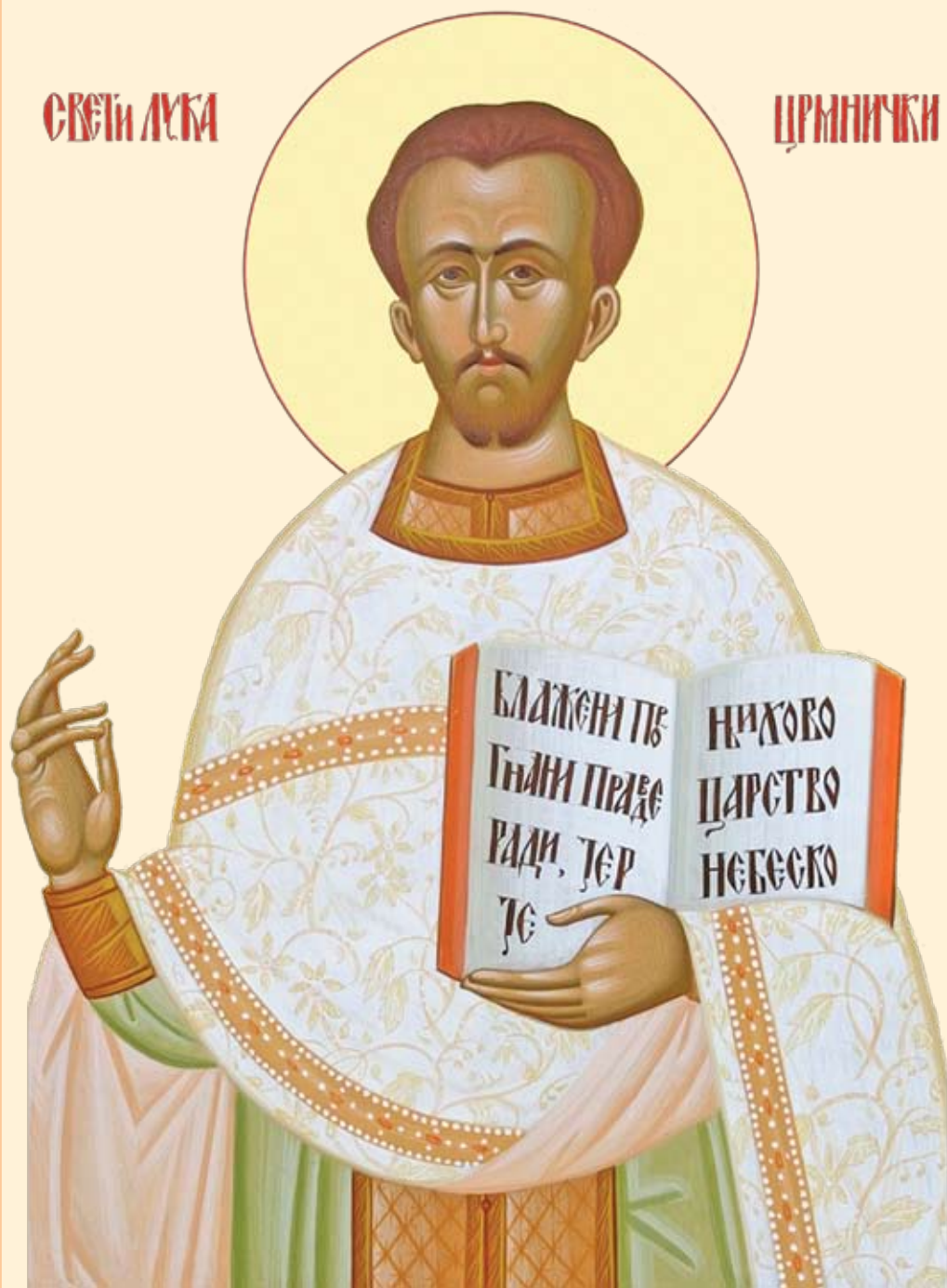

овај свет без Христа. То је свет: збрке, грозота, злочина, то је – тама и пакао. Људи тешко верују пре него што виде. Због тога је, опет, Син Човјечији морао бити уздигнут; као што је некад Мојсије у пустињи високо уздизао змију од бакра да лечи оболеле људе. И овога пута, као и увек раније када је Господ уздизат, увек је привлачио људе себи. Видимо како се људи у многим земљама враћају Њему, и како се исцељују од болести атеизма и антихришћанства. Страдање неке невинне личности, увек изазива велико саучешће у срцима људским. Колико тек страдање невиног Сина Божјег кроз чланове Цркве Његове, треба да радује душу твоју!?

Зато, радуј се, јер цео свет постаје бољи због страдања Цркве твоје! Јер страдајући у домовини, она је сада највећи Христов мисионар ван домовине.

СВЕТИ ЛУКА

ЦРМНИЧКИ

Икона Свешћеномученика Луке Црмничког, рад свешћеника Чедомира Милосављевића

Живот и дело Свештеномученика Луке Вукмановића

Свештеномученик др Лука Вукмановић је рођен на празник Преподобне Параскеве Српске, 14. октобра 1907. године. Светлост пролазног света угледао је у селу Утрг, у области Црмница, која се налази у јужном делу Црне Горе, у непосредном окружењу Скадарскога језера. Рођен је у племену Подгор, од оца Николе и мајке Марије, у једној типичној сиромашној сеоској породици. Отац Никола, по занимању зидар, као и сви тадашњи сељани, радио је и на земљи, док му је мајка Марија била домаћица. Бог им је подарио четворо деце, три сина и једну ћерку. Како би имао довољно новаца за школовање своје изузетно талентоване деце, Никола је рано отишао за Америку, где је радио најтеже рударске послове, док је Марија остала у Црној Гори да брине о породици.

Још као дете, малени Лука разликовао се од своја два брата, старијег Ђура и млађег Светозара, али и од своје сестре Милице, јер се истицао посебном побожношћу и озбиљношћу, и већ се тада могло видети да ће Лука кренути особеним животним путем, путем свештеничког служења Богу и ближњима. На жалост, у том периоду, између два светска рата, Црна Гора је постала духовно располућена земља. По својој духовној неопитности, а и због слабе оцрквењености народа, многи су у Црној Гори, а пре свега међу сиромашнијим слојевима друштва и студентској омладини, били захваћени пагубним идејама комунизма. На жалост, и два веома талентована брата Светога Луке били су сличних погледа на свет, те су се веома рано заразили материјали-

змом марксистичко-лењинистичког типа. На тај начин, иако споља срећна и јединствена, породица Вукмановић је у самој ствари била најдубље духовно разједињена и подељена, што се касније јасно и трагично показало.

Старији брат Светога Луке – Ђуро, одличан студент треће године класичне философије на Сорбони, завршио је свој земаљски пут веома рано, у 23. години живота. Преминуо је од туберкулозе после шест месеци батињања у италијанским затворима, у које је доспео на пропутовању за Југославију, због комунистичких активности у Паризу и међународне потернице која је за њим била расписана. Млађи брат Светога Луке – Светозар, звани Темпо, завршио је Правни факултет у Београду, а касније је постао један од најистакнутијих руководилаца комунистичког покрета у Југославији, док му је сетра Милица умрла веома млада, у деветнаестој години живота.

После завршене Богословије на Цетињу, Свештеномученик Лука Црмнички се 1927. уписао на Православни богословски факултет у Београду. Још не завршивши ни прву годину студија, њега среће вест да му је умро отац Никола. Како су му нешто раније умрли и брат Ђуро и сестра Милица, Лука је, да би материјално обезбедио школовање свога брата Светозара, будућег комунистичког генерала и отвореног непријатеља, био приморан да прекине студије, врати се у Црну Гору, ожени и запосли. Богословски факултет у Београду је завршио накнадно, а на истом факултету је 1940. одбранио и докторску дисертацију.

Отац Лука са бојословцима исјрег Цетињској манастира 1937. г.

Тако се млади Лука оженио 1928. Драгињом Лопичић, из оближњег села Цеклин, а већ следеће 1929. рукоположен је за свештеника, добивши Граховску парохију. Само годину дана после добија премештај за пароха у свој родни Утрг. Са смерном супругом Драгињом, која је била стамени стуб породице, и која га је по Промислу Божијем далеко надживела, упокојивши се у 88. години живота, имао је четворо деце – Чедомира, Косару, Николу и Роксанду. Сва деца Свештеномученика Луке, као и скоро сви Вукмановићи, завршила су високе школе и универзитете, а двоје њих, Чедомир и Косара, постали су и доктори у својим областима, он на Медицинском а она на Природно-математичком факултету у Београду.

Одмах на почетку своје свештеничке службе, као знамење његове касније мученичке смрти, Свештеномученик Лука имао је претрпети страшно и веома ретко искушење, потврдивши на тај начин Христове речи да је „узак и трновит пут који води у Царство небеско“. Наиме, 20. априла 1931. године,

за време Великога входа у току свете Литургије, коју је служио у цркви Светог Николе у селу Овточањима, на младог свештеника Луку извршен је атентат. На њега је усред службе Божије неколико пута пуцао извесни Јован Стјепчевић и са два револверска хица погодио овог новог мученика Цркве Христове. Тешко рањен, Светитељ Лука је крајњим напором успео да уђе у олтар и предложене пречасне Дарове положи на Свету трпезу. Само пар тренутака касније он се сав у крви срушио на под олтара. Хитно је пребачен у Подгоричку болницу, где су лекари крајњим напором успели да му спасу живот. Ондашњи Митрополит црногорско-приморски Гаврило Дожић, писао је дан касније у извештају Светоме Синоду СПЦ у Београду о атентату, сумњичећи локалне комунисте да стоје у његовој позадини. Митрополит Гаврило је у писму Светоме Синоду између осталог истакао да су у свештенику Луки који је „својом ревносном службом и својим владањем све више задобијао љубав народа и имао код ње-

Ошац Лука са рођацима; његов рођени браћу Свеџозар стоји први с лијева

га све већи ауторитет“... „противници Цркве“ и тадашњег стања „гледали несаломиву сметњу за своју акцију“. Они су, по речима митрополита Гаврила, „страшним злочиним, који се одиграо у подгорском храму, хтели ту сметњу да отклоне на један грозан начин, какав није познат у овим крајевима“. Ипак, каснија испитивања су показала да иза атентата можда директно и нису стојали комунисти, већ да је поменути Јован Стјепчевић био умоболан човек, који је по својој болести, не знајући много за себе, пуцао у Светитеља Луку. Но, и данас постоји вео сумње – да ли је умоболни Јован тек тако, сам и без ичијег наговора, узео револвер и ушавши у цркву пуцао у свештеника? Оно што је сигурно и историјски сасвим тачно јесте, да је још у 23. години свога живота Свештеномученик Лука пролио своју крв за свог вољеног Христа. Да ли само по наговору демонском или посредно и преко утицаја комуниста, дознаће се у онај страшни дан када све тајне буду откривене пред лицем Сведидећег Бога.

Свештеник Лука је све време рата радио као професор на Богословији на Цетињу, и живео је доста сиромашно, као уосталом и скоро сва Црна Гора у ратно време. Италијански, а касније, од јесени 1943, немачки окупатори, који су владали Црном Гором до краја 1944, никада нису успели да од непоколебљивог антифашисте, оца Луке Вукмановића, направе сарадника нацизма. Он је увек знао да сачува своје свештеничко достојанство и мада је био отворени антикомуниста није себи дозвољавао да га идеолошка борба против комунизма одведе у неку сарадњу са Италијанима или Немцима у њиховој борби против савезника.

Свеопшта трагедија српског народа и Српске Цркве у Другом светском рату, била је за Светитеља Луку увећана и личном трагедијом у породици. Његов млађи брат Светозар, кога је лично школовао и издржавао скоро до самог рата, постао је комунистички генерал и отворени непријатељ Цркве Христове.

Комунисти су, још у јесен 1941, почели са масовним и до тада незапамће-

Свештеномученик др Лука Вукмановић је за време свог кратког, и догађајима бурног и плодног живота, исписао неке од најлепших страница у историји Српске Православне Цркве. Био је херој и заљубљеник вере, оличење хришћанског морала, скроман, широке културе и образовања. Интереси Цркве и широких слојева сиромашног народа били су му изнад његових сопствених интереса. Он је тако дао пример и утабао пут за многе генерације у нашем народу и показао како се за остварење идеала вере и Хришћанске Цркве подносе жртве, превладавају недаће и искушења, подносе ударци са свих страна, и коначно – како се за идеале Православне Цркве и наше вере прилаже сопствени живот.

ним ликвидацијама, како су они то говорили, „ненародних елемената“. Под таквим „елементима“, ови нови целати над православним Србима, подразумевали су свештенство, монаштво, угледне домаћине, богатије људе, професоре, службенике бивше Југословенске државне управе и уопште све антикомунисте. Брат Светитеља Луке, Светозар, кога је Лука веома волео и школовао, одједном се нашао на супротној страни борбене линије. То је нажалост био веома чест случај у Црној Гори, где су рођена браћа неретко били чланови или симпатизери два супростављена покрета, монархистичког, који је признавао краља и борио се за враћање старог система владавине, и комунистичког, који се борио за рушење старог система и увођење безбожног комунизма. Колика је и каква та трагедија била, само делимично сведоче и следећи примери. Наиме, када је једном приликом, пред крај сами рата, мајка Светитеља Луке и истовремено мајка комунистичког генерала Светозара, Марија, упитала свога најмлађег сина Светозара: „Шта ће бити са тобом ако Лука победи? Овај је кратко одговорио: „Зна се“. „А шта ће бити ако ви победите?“ „Зна се, стрељаћемо га“, опет је потврдио истоветним речима њен син, тадашњи високи

комунистички официр. Мајка се тада, како је у својој књизи „Револуција која тече“ писао сам Светозар Вукмановић, ударила шакама у прси којима их је обојицу подојила и отхранила, па ће рећи: „Како год узмеш, мајци је куку“. И заиста, тако је на крају рата, после победе комунизма, и било са многим мајкама у Црној Гори. Горка судбина братоубилачког сукоба није се дотакла само породице и мајке Светога Луке, већ и породица и мајки још 100 свештеника и 20 000 невиних побијених припадника монархистичког покрета из Црне Горе. Они су по кратком поступку, по одлукама преког војног суда, немилосрдно ликвидирани од стрне крвожедних комунистичких целата, маја месеца 1945. године. Стрељани су по унапред припремљеном плану у шумама Словеније. Једина „кривица“ им је била – непријатељи комунизма. Међу њима је био и Свештеномученик Лука Вукмановић.

Но, братска смрт увек је каиновски тешка за целате. То сведочи и следећи пример везан за мученичку кончину Свештеномученика Луке. Поверавајући се једном приликом данашњем Митрополиту црногорском Амфилохију, сам је брат Светога Луке, Светозар Вукмановић – Темпо, потврдио да је

Маја месеца 2000. године у храму Светог Саве у Београду блаженопочивши Патријарх српски господин г. Павле са другим архијерејима СПЦ служио Свету литургију на којој је, по ранијој одлуци Светог Архијерејског Сабора СПЦ, у реду са другим Свештеномученицима званично признат и у православно календар СПЦ унет и Свештеномученик Лука Црмнички. Заједно са Свештеномучеником Јоаникијем, Митрополитом црногорско-приморским и другим свештеномученицима и мученицима пострадалим од комуниста и усташа током Другог светског рата, Свештеномученик Лука Црмнички се прославља 4. јуна по старом, а 17. по новом календару.

он заиста својој мајци рекао оне горе наведене речи, речи које су сведочиле о трагедији једног народа, једне земље и једне породице. Он је дословце Митрополиту казао следеће: „Тачно је да сам рекао мајци – стрељаћемо га! Тачно је. А има нешто такође тачно, а што вама сада први пут исповедам, а што се зна. Забринивши мајци да ме о томе више икада пита, окренуо сам се, излетио напоље и заридео“.

Тај каиновски комплекс, који је пројављен у животу Светозара Вукмановића, очито је у историји Црне Горе не ретко добијао и оне универзалне метафизичке размере. Ипак, после рата, комунистички генерал Светозар Вукмановић звани Темпо, делимично се одужио своме брату и Светитељу Луки на тај начин што је школовао сву његову децу, и бринуо се о њима док нису стасали за самостални живот.

Дела

Светитељ Лука Црмнички био је веома плодан стваралац и научни радник. Његова докторска дисертација, коју је 1940. одбранио на Православном богословском факултету у Београду, и која носи назив „Материјалистичко и Хришћанско схватање историје“ право је ремек дело, како по стилу тако и по

садржају. Он је написао и једну кратку „Догматику“ Православне Цркве, која је намењена управо ђацима Богословије на Цетињу. Посебно су вредни пажње и његов опширни „Катихизис“, у коме је подробно изложио основе православне вере, и који је користио при предавању веронауке као гимназијски професор у Скопљу и на Цетињу, као и његово можда главно дело „Пастирско богословље“, у коме је умешно предочио читаоцима основне појмове о задацима једног православног свештеника у модерном друштву. Његове штампане „Бесједе“ пуне су медоточних речи и поука, а његова „Религијско-философска и социолошка разматрања“ одишу бригом за сваког човека, за сваку људску душу. Светитељ Лука Црмнички писао је и о Владици, песнику и философу Петру Другом Петровићу Његошу у својој књизи „Искрице о Његошу“, а у његовој „Хришћанској етици у сучељавању са комунистичком праксом“ језгровито је открио сву душепогубност комунистичке идеологије и јасно предочио огромну хришћанску надмоћ над голим, бесмисленим и бездушним материјализмом.

*Приредио
Стефан Шинжар, мајуранић*

СВЕШТЕНОМУЧЕНИК ЛУКА ВУКМАНОВИЋ КАКВА ТРЕБА БИТИ ЖЕНА ПАСТИРЕВА!

Још у Старом завјету Бог Мојсију наређује да свештеници не смију узимати за жене: блуднице, силоване, распуштенице и удовице (3 Мој, 21, 14). И у Новом завјету се траже извјесне моралне особине жене пастиреве. Апостол Павле у Првој посланици Тимотеју каже: „Тако и жене треба да су поштене, не које се угледају, тријезне, вјерне у свему“ (3, 11). Правила црквена

су такође строга у овом погледу. Осамнаесто правило апостолско наређује, да свештенички кандидати не смију узимати за жене: удовице, пуштенице, блуднице, ропкиње или глумице. Ово правило се дословно понавља у трећем правилу Трулског сабора. Блуд жене пастиреве црквена правила строго осуђују и кажњавају. Неокесаријски помјесни сабор у свом осмом правилу наређује да се брак оног свештеника, чија се жена уличи у прељуби разведе, или ако не би свештеник на ово пристао, да се он рашчини. Према изложеном, свештеникова жена треба да има следећа својства: дјевојаштво до брака, вјерност у браку, карактерност (на која спадају: трезвеност и вјерност у сваком погледу). Нарочито се тражи морална чистота. Брак везује два бића (Еф. 5, 31). Ако се једна страна опогани, цијело се тијело опогани. Свештениково тијело, ради светости његове

службе, не смије се, пак, опоганити. У нашем народу постоји карактеристичност гледишта на жену свештеникову. Кад умре свештеник, траже од његове удовице изјашњење хоће ли се удати или неће. Тек када добију изјашњење од ње да се неће поново удати, облаче умрлог свештеника у одјејаније и сахрањују га. Иначе га сахрањују без одјејанија. Тако се бар прича да се раније поступало.

Жена има много утицаја на свог мужа. Утицај жене може да кријепи или да слаби човјека у раду. Она мора да има у виду и да потпомаже да се код њеног мужа одржи велика идеја службе Цркви и ближњима. У служби свештеник има доста искушења. Он као човјек мора често да осјети жалост и муке. Жена тада треба да му буде вјерни пријатељ и друг, коме може открити своје патње, који ће га разумјети и који ће му пружити утјеху.

Из овог излази да жена свештеникова мора бити одушевљена за Цркву Божију. Породица је ћелија свакога друштва. Црква је нарочито друштво. Свака породица је дакле, засебна ћелија црквеног организма. Дом црквеног пастира мора бити узор за све домове једне парохије. Жена свештеникова је главни сарадник свом мужу у породици. Од њеног рада зависи успјех и углед породице свештеникове. Услјед овог, жена свештеникова треба да има одлично образовање и вас-

Драшња, сујруја о. Луке

Вјенчање свештеномученика Луке Вучињића; у позадини кум о. Лука Вукмановић

питање и да је способна да да религиозно-морално васпитање дјечи. У дому, жена свештеникова треба да буде добра домаћица. Она треба да буде скромна и мирна. Према гостима и према парохијанима свога мужа, који посјећују њену кућу, она треба да је љубазна, предусретљива и гостољубива.

Жена је по опредјељењу Божијем помоћник човјеку (Пост. 2, 18). Свака жена мора у браку пружити сарадњу свом мужу у његовом позиву. Жена свештеникова може много помоћи свом мужу у служби. Она треба да посјећује болеснике и да их тјеша, да помаже сиромаше, да учи жене у побожности и миру. Сем овог, она мора да активно учествује у раду женских друштава у мјесту, на васпитању дјеце и на збрињавању сиротиње.

Истаћи ћемо на крају ових кратких разматрања један примјер или образац жене свештеникове. То је мајка св. Григорија Богослова. Она се звала Нона. Била је жена свештеникова. Ево шта прича за њу св. Григорије Богослов, њен син: „Док се друге жене диче и поносе својом љепотом, природном и неприродном, дотле се на њој могла видјети само једна љепота, духовна

љепота. Она је знала само за једно благородство, бити благочестивом и знати од куд смо потекли и куда ћемо доћи. Док се неке жене одликују штедљивошћу, а друге благочестивошћу, она је и у једном и у другом превазилазила све и постигла највише савршенство, јер је успјела сјединити и једно и друго. Она се старала и о домаћем и свом бољитку, и све што је у кући нашла, толико је умножила, као да се ничим другим није бавила, а међутим, толико је била усрдна према Богу и свему божанском, као да се о кући нимало није старала. Код ње није страдало ово ради оног, старање о кући ишло је упоредо са старањем о добру људи. А да ли је она заборавила на вријеме молитве и на мјесто мољења? Није, то јој је била прва мисао, или боље речено, ко се од ње могао више надати приступајући молитви, да ће добити оно што моли? Ко је више цијенио руку свештеникову? Ко је тако високо цијенио цјеломудрени живот? Ко је побожније стајао на свеноћним и дневним псалмопјенијима? Ко је мучио више тијело своје постом и бдијењем? Ко је више хвалио дјевство, него ли она, премда је сама на себи носила брачно бреме?“

Свешта Нона

Свештенички кандидати при избору заручнице, морају имати у виду изложене прописе и упутства. У циљу да се ова упутства извршавају и наш Свети архијерејски сабор 1936. године прописао је да се свештенички кандидати не смију оженити без знања и благослова од стране надлежног архијереја.

Свештеникова дјеца

Родитељи су дужни да се брину и старају за своју дјецу. Они морају да отхране и оспособе дјецу за живот. Најглавније је да дјеца добију добро хришћанско васпитање. Ми смо рекли да дом пастира мора бити углед свим домовима у парохији. Према овом, и дјеца свештеникова морају бити тако васпитана, да служе за углед и примјер васпитања дјеце. Ако дјеца свештеникова нису добро васпитана, као што је то нажалост врло честа појава, свештеник не може успјешно вршити службу у народу. Рђави примјери његове дјеце наносиће велику штету његовом раду на парохији.

Свето откровење наређује оштре казне дјецџ пастира која су покварена. У Старом завјету Бог наређује Мојсију: „А кћи свештеникова која се оскврњи развратом, скврњи оца свог, нека се огњем спали.“ (3. Мој. 21, 9). Синове старозавјетног првосвештеника Илије: Офнија и Финеса, који су били покварени, Бог је у један дан казнио смрћу. Сем овог они су навукли проклетство на цио дом првосвештеника Илије (1 Сам. 2). Свештеник не може бити оно лице које има неморално распуштену дјецу. Свештеник може бити оно лице које „има послушну дјецу са сваким поштењем“ (1 Тим. 3, 4). Свештеник треба да „има вјерну дјецу, коју не коре за разврат или за непокорност“ (Тит. 1, 6). Правила црквена су такође строга у погледу васпитања дјеце свештеникове. Правило 15. помјесног сабора Картагинског забрањује да дјеца свештеникова посјеђују позоришта, гдје богохулства бивају. Правило 21. истог сабора наређује да дјеца свештеникова не ступају у брак са јеретицима и незнабошцима. Правило 35. истог сабора наређује да свештеници не отпуштају брзо своју дјецу испод своје власти, да се не би покварили, јер би у том случају гријеси њихове дјеце пали на њих саме.

Према изложеном свештеник мора поклонити најозбиљнију пажњу религиозно-моралном васпитању своје дјеце. Овдје доносимо само оно што свештеник треба да оствари у свом дому. Свештеникова дјеца морају да буду и сарадници свом оцу у раду. Она морају извршавати све црквене прописе и обавезе и учествовати активно у омладинским црквеним организацијама.

Приредио: Стефан Шинжар, мајџуранџ

Извор: Св. свештенотученик др Лука Вукмановић, Сабрана дјела I—III, Светигора, Цетиње, 2002; том II, стр. 288.

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?

Пропаст Мрњавчевића и смрт цара Уроша 1371. године донеле су велике промене на простору некадашњег српског царства. Снажење кнеза Лазара приморало је Николу Алтомановића да се посвети својим источним границама, због чега је почетком 1372. године позвао Лазара да се састану и изгледе своје односе. Договор је био да се преговори одрже без оружја у пратњи петорице исто тако ненаоружаних људи. Међутим, Лазар је проценио да Никола планира клопку, због чега је са собом повео и одред војске коју је сакрио у близини. Што се тиче саме клопке кнез Лазар се није преварио, али је погрешно у вези жупановог плана. Наиме, Никола је унапред одредио место састанка, након чега је, неколико дана раније, послао своје људе који су сакрили оружје испод пањева дрвећа, покрили слојем снега и удаљили се. Током преговора жупанови људи су се врло брзо дочепали оружја и кренули у напад, а самом Николи је дотурен и бодез којим је напао кнеза Лазара. Ударац који је Лазар добио у груди био

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?

Кремањски сат је један од првих јавних сатова направљених на свету, а мајстор који га је поставио био је Лазар Србин Хиландарац, српски монах са Свете Горе. Када је постављен, сматрао се чудом тог времена, о чему сведоче многи летописи, као и минијатура из 16. века на којој монах Лазар показује тек постављен сат кнезу Василију Дмитријевичу. Претпоставља се да је Лазара препоручио московском кнезу сам деспот Стефан Лазаревић. Од када је постављен, 1404. године, радио је без поправке и прекида пуних 217 година.

је добро одмерен и за овога би сигурно био смртоносан да оштрица ножа није ударила у златни крст који је овај носио око врата. Нож је склизнуо низ крст, апсорбовао главну снагу ударца и сечиво је склизнуло поред наносећи овоме тешку рану која ипак није била смртоносна. Мислећи да је Лазар готов, Никола креће у обрачун са његовом пратњом. Узбуњен виком, на поприште састанка стигао је Лазарев паж, подигао тешко рањеног кнеза Лазара на коња и спасао га сигурне смрти.

*Приредио Ненад Мијановић,
мајшуранић*

Кратак историјат здања Цетињске богословије

Здање Цетињске богословије, иначе бившег Црквеног суда, сази- дано је крајем 1938. и почетком 1939. Пројектовао га је архитекта Периша–Петар Вукотић, син војводе Стева Вукотића, који је био члан Извршног одбора за народно уједињење, органа који је спровео административну интеграцију Црне Горе и Србије. У истом здању све до јула 1941. биле су смештене канцеларије и особље Црквеног суда и Епархијског управног одбора Цетињске митрополије. Убрзо иза 13-јулског устанка, италијански карабињери су 20. јула 1941. окупирали здање, уништили део архива Црквеног суда и при том истерали особље Црквеног суда и ЕУО из њихових канцеларија. За време окупације, у истом здању од 1941. до капитулације Италије 1943. радио је италијански Ратни суд, који је велики број Црно-

гораца осудио на казну стрељањем или на интернацију у концентрационе логоре у Италији или у окупираној Албанији (Клос, Каваја). У подруму бившег Црквеног суда био је смештен окупациони затвор у коме је био утамничен знатан број антифашиста и таоца. Поједини затвореници су према сећањима савременика мучени у овом импровизованом затвору. У раздобљу немачке окупације, у истом здању је био смештен Цетињски жандармеријски батаљон под командом мајора Бошка Петричевића. Првих година иза ослобођења у овом здању била су смештена одређена државна и партијска надлештва. У току 1946. и 1947. у овом здању била је смештена тек формирана централна народна библиотека са скромним бројем службеника и књижним фондом који се тек формирао. У току 50-тих година у бившем Цркве-

ном суду био је смештен Срески комитет Савеза комуниста и особље још неких друштвено-политичких организација. Убрзо по доласку митрополита Данила Дајковића на трон Цетињске митрополије општинске власти су 60-их година уступиле исто здање Митрополији. Митрополија ће све до краја 80-их година издавати на кориштење ово здање појединим привредним субјектима. Крајем 80-их година у исто здање било је смештено оперативно особље грађевинског предузећа „Комар“ из Горњег Вакуфа, које ће ово здање напустити у току 1989. године. У наредне две године у истом здању нико није обитавао. У канцеларијама бившег Црквеног суда био је смештен

део архивских аката Цетињске митрополије, Црквеног суда, ЕУО и бивше Цетињске богословије, који су након упада непознатих лица у зграду и уништења дела исте архиве у лето 1990. пренесени у Цетињски манастир. Однос према истом здању темељно се мења након доласка митрополита Амфилохија на трон Цетињске митрополије крајем 1990. Зграда је темељно обновљена у току 1991. Обновљена Цетињска богословија Светог Пета Цетињског у истом здању почела је са радом 13. септембра 1992. У истом здању Богословија ради и данас.

*Према шекстићу
проф. Предрага Вукића приредио
Ненад Мијановић, мајуранић*

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?

У VI веку у Јерусалиму, Свети Сава Освећени је на самрти изрекао налог и предсказање да се икона Пресвете Богородице Млекопатитељице заједно са његовим штапом (патерице), завешта и да се да будућем принцу са Запада који буде носио његово име и који ће, као поклоник, доћи у манастир.

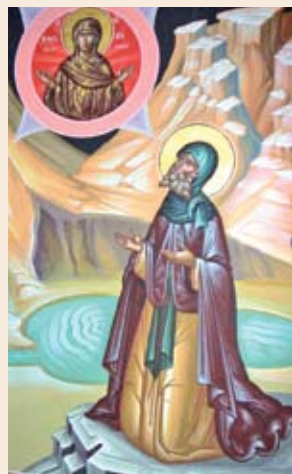
Прошли су векови, а предсказање се остварило тек почетком XIII века, кад је у манастир дошао српски монах Сава.

Сваки пут кад би Свети Сава приступио на поклоњење у манастиру, свети штап Светог Саве Освећеног је падао, а икона Млекопитатељица се померала.

Како се три пута то чудо понављало, у три дана, монасима је постало јасно да је у питању испуњење вековног аманета.

Пришли су Светом Сави Српском, упознали га са пророчанством и дали му свете поклоне. Тако је први српски архиепископ на дар добио патерице (штап) Светог Саве Јерусалимског, икону Пресвете Богородице Тројеручице, која је припадала Светом Јовану Дамаскину и икону Пресвете Богородице Млекопитатељице.

Данас се икона Свете Богородице Млекопитатељице чува у Кареји, икона Свете Богородице Тројеручице у Хиландару, док се штап Светог Саве чува у карејској келији Преображења, коју до данас сви зову Патерица.

Свети Сава Освећени

Приредио Ненад Мијановић, мајуранић

РАЂАЊЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ

„Него угосиоји мене најхућега, који верујем у једнобишну (једносушћину) неразделиву Тројицу, да чувам оно предано ми сѣаго...“

Стефан Првовенчани

„И ље, наједном изиђе као Сунце са истока, обасјавајући зајадне крајеве, шаљући зраке своје у васељену и освешћавајући сав свети зрацима Расиешога на њему.“

Стефан Првовенчани

Зaista, то Сунце са истока обасја и нас који сјеђасмо у тами и пружи нам руку спасења која ће нам показивати пут, и за којом ћемо ходити, и око које ћемо се окупљати и прослављати име Бога Вишњега. А та рука која је дарована нама, грешним Србима, била је овенчана краљевском лозом Немањића. Као што израилски народ имађаше старозавјетне путеводитеље Авраама, Исака и Јакова, тако и ми Срби имасмо Симона, Саву и Симона. Три највећа кормилара који су дали примјер својим животима, да и они који долазе послѣ њих прате уски и трновити пут, ка дверима Царства непролазнога.

Сабор у Жичи (крунисање)

После кратког одмора и освежења, умилни звук звона позвао је на бдење, уочи Спасовдана. Сава постави Стефана у столицу направљену за њега, а другу задржа за себе, спремљену за

архиепископа. Црква је била препуна великаша, свештенства и народа. После певања тропара: „Узнео си се у слави, Христе Боже наш“, Сава изађе и одржа следећу беседу: „Ви сви знате како сам ја два пута побегао од вас у пустињу. Ви знате, такође, да ни једна од многих постојећих лепота овога света није надвладала моју љубав према Богу. Нити сматрам да икакво земаљско благо толико вреди, нити толико доноси

Сабор у Жичи

среће као искрена молитва Богу. Ради вашег добра, земљаци моји, ја сам оставио моју свету и слатку пустињу и дошао да искључиво спасавам ваше душе. Да бих спасао ваше душе, ја сам занемарио своју. Чинећи то, сетио сам се неких старих светитеља, који, жалећи своје земљаке, говораху Богу: Ако хоћеш, опрости им грехе, а ако нећеш, избриши и мене из твоје књиге (Изд. 32, 32). Или: Јер бих желео да ја сам будем одлучен од Христа за браћу своју, сроднике моје по телу (Рим. 9, 3).

Ето, тако сам и ја напустио своје спасење, желећи да остварим ваше. Али, ако хоћете да следите моје поуке и прихватите закон Божији, спашћемо се и ви и ја. Стога од вас тражим да слушате сваку реч коју вам говорим о Богу ради вашег личног добра. Немојте заборављати како вас је Господ Бог ојачао, умножио и повећао преко свог слуге светог Симеона. Многи су од вас постали управљачки господари, војводе и кнезови, а неки чак и велики жупани. Није, дакле, у реду да човек, који по Божијој милости стоји изнад вас у власти и достојанству, треба да се зове истим звањем као и ви. Али, тако исто као што ја бејах рукоположен и устоличен за архиепископа са влашћу ради вашег добра, исто тако и човек који Божијом милошћу управља народом нашим, треба да буде издвојен у достојанству од других са краљевском круном, као ваш краљ. Ово ће послужити, ја то верујем, на вашу личну част и славу. Када се ово оствари, ја ћу вам онда наставити да говорим о божанственој вери и вашем вечном спасењу.“ Као одговор на Савине речи, народ раздрагано викаше: „Ти си нам послат од Бога и слушаћемо те у свему!“ У оно доба, наравно, није било техничких појачала и гласноговорника. Али речи изговорене у храму брзо стигосе до ушију народа напољу: „Сутра ћемо имати краља!“

Стефан – први крунисани краљ

Има дана у историји једног народа који остану неупоредиви и заувек у сећању, као одлучујући у судбини тога народа. Такав дан је био дан Вознесења Господњег – Спасовдан, 1220. године. Тога дана, први српски Архиепископ беше устоличен и први српски краљ беше крунисан у Жичи. Оба ова догађаја имала су подједнаку важност:

Свети Стефан, фреска у Саборном храму у Бару

пуна независност српског народа и цркве од страних држава. Оба ова достигнућа била су дела Светог Саве. Тога дана, Сава је служио Свету Литургију у великој цркви „са свим епископима, старешинама манастира и мноштвом свештеника“. Епископи најпре њега уведоше у архиепископски престо. Онда, после великог входа, Архиепископ узе освећену круну и стави је на главу

„...И као неки небопарни орао... који се истргао и у вис узлетео...“

Овако Преподобни Симон Монах (српски краљ Стефан Првовенчани), почетком 13. века, описује свога оца – Преподобног Симеона Немању.

По старом монашком предању из Манастира Студенице, исклесани мермерни орао из 12. века на улазу у главну студеничку цркву представља Стефана Немању, српски народ и државу која се чупа из свих метежа овога света да би се развила и узлетела ка вечном пристаништву – Царству Христовом.

(Манастир Студеница)

Великом жупану Стефану. После тога стави му и краљевски плашт на рамена. Најзад га помаза светим миром и причести га у олтару. Онда објави: „Стефан, краљ свих српских земаља и Приморја.“ Народ у одушевљењу викаше: „Амин, амин. Живео краљ Стефан!“ Потом краљ позва све присутне за трпезу као своје госте. По Савином наређењу, најсиромашнији беху доведени до краља да би примили поклоне и да би се и они могли радовати са свима присутнима. Следећег дана, Сава је одржао велику беседу са свога архиепископског трона у присуству краља и његових пратилаца. Као и обично, почео је са набрајањем основних принципа хришћанске вере. Он је присутнима упутио следеће речи: „Браћо и пријатељи, децо моја у Господу, чујте речи моје са пажњом и љубављу ради вашег добра.“ Први део беседе био је дубоко теолошки, а други пастирски. Након што је објаснио хришћанску веру најјасније што је било могуће, он је говорио о јересима и погрешном учењу,

које је ђаво посејао међу Србе, као кукољ по жити. Позва свакога који је пао у јерес да се врати правој вери, говорећи: „Ми ћемо га брзо излечити овом правом вером у Бога!“ На ово дође од присутних громогласан одговор: „Ми верујемо, Владико, како нас ти учиш!“ Онда је Архиепископ затражио од свих присутних да за њим понове три пута Православни Символ Вере: „Верујем у једнога Бога...“, до краја. Потом затражи од присутних да понављају за њим: „Ми прихватамо све васељенске саборе Цркве и све што су они одбацили, одбацујемо и ми, и што год су они проклели, проклињемо и ми. Ми поштујемо Часни крст на коме је био разапет Христос, наш Живот. Ми поштујемо иконе Христа и Његове Пресвете Матере. Ми узимамо Свето Причешће у оба вида, са чврстом вером, да чинећи тако, ми узимамо право тело и праву крв нашег Спаситеља. Ми поштујемо, исто тако, цркве и иконе светитеља. Ми ћемо се придржавати традиције светих апостола и светих отаца.“

Опште карактеристике владавине Стефана Првовенчаног

Већ прве године Стефанове владе наговештавале су епоху пуну потреса. Суседне државе су тежиле новим освајањима. Ојачала Угарска краљевина је током 12. века увелико продрла у балканске земље. Потчињена је Хрватска (1102), подвлашћена Босна (1137), а сталном притиску су биле изложене земље у Посавини, Подунављу и Поморављу. Првобитни савезнички односи Стефана Немање с Угарском су већ пред крај његове владе добили вид супарништва, а затим и отворених сукоба (после 1190). То се наставило и у доба Стефана Немањића. Први значајнији напад извршен је на западну границу српске државе, која се тада протезала између Неретве и Цетине. Извршио га је Андрија, брат угарског краља, и то у својству херцега Далмације и Хрватске (1198). Он је привремено освојио Захумље. Нешто касније, Стефан Немањић је повратио ту област (1216).

СТИЦАЊЕМ краљевског достојанства Стефан Немањић је знатно ојачао свој положај. Део својих владарских схватања изразио је и ознаком самодржац, која улази у званична документа дворске канцеларије. Тиме се, у ствари, према византијским узорима (авторатор), показивало уверење да је тај владар независан у односу на друге владаре. Мисао о самосталности земље постаје саставни део владарске идеологије Немањића, темељно начело српске државности. Изједначавање српске монархије са околним државама под папским покровитељством (Угарска, Бугарска, Латинско царство) било је прека потреба тренутка. Угарски краљ Андрија II је још једном покушао да оспори ваљаност крунисања (1220). Претње су биле тако озбиљне

да је архиепископ Сава лично посредовао код угарског краља. Успео је да га одврати од одмазде на начин који је у оно доба схватан као чудо. Преговорима кад год је то било могућно, оружјем кад је било неизбежно, бранио је Стефан Немањић границе своје земље. У један мах је дошао у сукоб и са грчком државом у Епиру. У свом ширењу на све стране, она је захватила и већи део Албаније. Епирски владар Михаило I Анђеосвојио је и важни град Драч, затим и Скадар, који се у то време налазио у саставу српске државе (1214). Када преговори нису уродили плодом, град је заузет. Међусобни односи су убрзо изглађени до те мере да су омогућили склапање трајнијих савезничких веза. Видљиви траг нових односа сачуван је у браку што га је Стефанов син Радослав склопио с ћерком новог епирског владара, потоњег солунског цара Теодора I Анђела (1219–1220). Као што смо већ рекли, најтрајније дело Стефанове епохе је успостављање самосталне Српске архиепископије (1219). На томе је далековидо и смисљено радио Сава дуги низ година. Ново средиште у Жичи изграђивао је у сарадњи с братом, док је овај још био велики жупан.

Овенчан небеском славом

Не дуго година после сабора у Жичи, разболи се Стефан Немањић, па позва свог брата Саву да га удостоји светог анђелског монашког чина. По Промислу пак Божјем, Свети Архиепископ не стиже одмах, и Стефан брже изиђе из овог живота и отиде ка Господу. Када пак Свети Сава стиже на краљевски двор, он са топлом молитвом, вером и надом у Господа приђе ка преминулом брату своме, и паде на тело његово, огњеним сузама кропећи лице његово.

*Преподобни Симон монах,
фреска у Пећкој папшријархији*

Помоливши се тајно у срцу Богу Тајновидцу и Сведидцу, Сава положи на срце братово чесну десницу своју и благослови га крсним знаком у име Свете и Животворне Тројице. И одмах осети како братово срце поче да куца и тело да се загрева и оживљује. И позвавши краља као иза сна, Сава му рече: „Устани, господине мој, и говори ми!“ Тада

краљ, отворивши очи своје из самртног сна, и познавши светог брата свог, узе му руке и целиваше их. И тако би васкрснут и повраћен из мртвих. Потом га Свети Сава украси светим и анђеоским ликом монаштва, и назва га Симон монах место Стефан. Онда му приведе најстаријег сина Радослава да прими од оца краљевски престо, па га на крају причести Пресветим Тајнама Христовим. Потом блажени монах Симон, слатко се веселећи и Богу благодарећи, на рукама свога светог брата предаде дух свој Господу 24. септембра 1224. године. Тело светог монаха Симона би смештено у цркви Студеничке лавре, у близини светог тела светог му оца, преподобног Симеона Мироточивог. После неког времена оно би извађено из гроба и нађено цело и нетрулежно, па одатле пренето у његову свету задужбину манастир Жичу. То је учинио сам Свети Сава, после свог првог повратка из Свете земље, као што о томе говоре животописци Савини, Доментијан и Теодосије. Касније је тело светог Краља Првовенчаног – преподобног оца нашег Симона поново пренето у Студеницу, где се оно и до данас налази. Многа су и неизбројива чудеса која су се дешавала и до данас се дешавају над моштима овог преподобног Краља и Монаха, јер он целебно помаже свима онима који са вером приступају његовом светом и нетљеном телу. Због тога и до данас не престају потоци верног народа православног да притичу са свих крајева Српске земље и са вером да припадају светом Краљу и Оцу нашем Стефану – Симону у светој лаври Студеници, а такође и ка светом месту његовом у Дому Спасовом у Жичи.

*Извод из светосавској шемаџи,
предмет Историја Српске Цркве*

Из историје наше писмености

Да ли су се Срби
служили глагољицом?

И Срби су се служили глагољицом, најстаријом словенском азбуком, коју је саставио Константин (Ћирило) и на њој пре 1100 година написао прву словенску књигу (863. године). Глагољицу су Срби прихватили са хришћанством и са словенском писменошћу (око 873). Најстарија рукописна књига с траговима утицаја српског народног језика јесте глагољско Маријинско јеванђеље, на пергаменту (кожи) из 11. века, које се зове тако због тога што је нађено у Богородичином скиту (малом манастиру), некадашњом Ксилургу, на Св. Гори, у коме су у 11. веку становали руски калуђери. Крајем 12. или почетком 13. века написан је на пергаменту глагољицом један српкословенски Апостол, од кога су сачувана свега два листа. Они су употребљени као обичан књиговезачки материјал, кад је повезивана једна значајна књига, да се покрију унутрашње стране корица, да се не би видео канап који спаја њене табаке! То је најстарији сачувани препис Савиног Номоканона (Крмчије), који је 1261/62. године радио на пергаменту „многогрешни“ Богдан, за цркву у Иловици, а наредби епископа зетског Неофита. Два листа тог апостола називају се Михановићев одломак због тога што су, заједно са Савиним Номоканоном, доспели у Југославенску академију у Загребу са збирком књижевника Антуна Михановића (1796–1861). После тог Апостола код Срба се срећу само трагови глагољице. На два места у заглављима налазила се глаго-

љица у једном Апостолу на пергаменту, у средњем његовом делу који је био из 12/13. века (на томе је рукопису био Божидаров запис о Косовској бици, изгорео 1941. са народном библиотеком у Београду). На једној страни усред текста употребљено је шест глагољских слова у једном хиландарском рукопису на пергаменту 13. века (Избор избрани Јована Златоустог). У Хиландару у познатом спису Црнорица Храбра *О писменима словенским*, два пута се налази глагољско слово д. Тај део рукописа је с краја 15. или с почетка 16. века. Српски рукопис на пергаменту 14. века у Хлудовој збирци (у Историјском музеју у Москви) садржи глагољско е у наслову Прогласа јеванђеља од Константина (Ћирила), најстарије словенске песме. Апостол на хартији с краја 14. или с почетка 15. века (у Српској академији наука и уметности у Београду) има као нека објашњења која су понегде писана глагољицом, и то каткад измешаном с грчким и ћириличким словима. У Зборнику манастира Крушедола из 15. века крупним глагољским словима пише: „Поп Давид из Белград“. Ако је тај потпис из 15. века могао би бити старог српског књижевника Давида, који је саставио кратку биографију кнеза Лазара (вероватно у другој половини 1402. године). Бавио се и преписивањем књига (још 1422. године).

**Из кога је времена најстарији
хрватски ћирилички натпис?**

Најстарији хрватски ћирилички натпис је с краја 12. века, из времена после 1184. године. Он је са острва Бра-

ча, из цркве бенедиктинског самостана у Повљима. Самостан је данас већим делом у рушевинама. Натпис, који је у камену, чува се у Археолошком музеју у Сплиту. У њему „моистир“ (мајстор) Радоња казује да је „сказао“ црквена врата. Помиње се и име кнеза Бречка. Натпис је састављен у стиховима, у византијским дванаестерцима.

До које су године Румуни употребљавали ћирилицу и да ли су знали глаголицу?

Румуни су све до 1860. године употребљавали ћирилицу, а знали су и за глаголицу. У Влашкој и Молдавији, које су се ујединиле 1859. године и тако створиле Румунију, све до 17. века словенски језик је био у општој употреби у цркви и у администрацији. Један од два најстарија ћириличка рукописа на румунском језику јесте Шкејански псалтир, писан у 16. веку, али је вероватно препис рукописа 15. века. У њему се на више места јавља глагољско слово д. Музички рукопис, који је „протопсалт“ (први међу појцима) Јевстасије 1511. године преписао у манастиру Путни у Буковини, садржи испод музичких знакова речи црквених песама на словенском и грчком. На понеким местима у тој Ирмологији словенске речи су написане глагољским словима. Један непотпуно сачувани словенски рукопис 16. века, који је написан у Румунији (припадао је проф. А. И. Јацимирском, познатом стручњаку за румунске рукописе на словенском језику), има неколико краћих састава писаних глаголицом.

Да ли су средњовековни Срби употребљавали данашњу ћирилицу?

Средњовековни Срби употребљавали су стару ћирилицу, којом су да-

нас штампане црквене књиге. Нову ћирилицу утврдио је руски цар Петар Велики 29. јануара 1710. Израђена је на основу старе ћирилице и латинице (холандске антикве). Добила је назив грађанске азбуке. Код нас је ушла у употребу у другој половини 18. века. Први српски часопис Славено-сербски магазин Захарија Орфелина, од кога је у Венецији 1768. године изишла прва и једина свеска, штампан је грађанским словима. Прве српске новине (Сербскија новини) из 1791–1792. године нису штампане грађанском ћирилицом, већ старом, црквеном. Али су зато већ друге српске новине излазиле новим грађанским словима. Њих је у Бечу издавао 1792–1794. године Стефан Новаковић под називом Славено-сербскија вједомости. Увођење грађанске ћирилице није прошло без отпора у нашој средини. Сасвим закаснили њен противник био је и Јован Стерија Поповић. Он је око средине прошлог века писао против ње и називао је „неком чудном смесом нит словенском нит латинском“.

Стерија је своју збирку песама Даворје 1854. године штампао црквеним словима. Из грађанске ћирилице Вук Караџић је избацио сва непотребна слова и увео нека нова слова. После велике борбе та реформисана грађанска ћирилица победила је и њоме се и данас служимо.

*Израдио Ијор Фулум,
ученик IV разреда*

Извор: „Културно благо – Да ли знаше?“, сабрани шекстонови Ђорђа Си. Радојичића објављивани у „Полиџици“, приредила Светилана Томин; Плашонеум, Нови Сад, 2006.

Мало правописно поученије

О глаголу „требати“

Ако се налази уз неки други глагол, глагол „требати“ се употребљава безлично, тј. у трећем лицу једнине средњег рода и има облике: ТРЕБАЛО БИ, ТРЕБА И ТРЕБАЛО ЈЕ.

Стога је правилно:

„Требало је да знаш.“ (а не: требао си)

„Сви треба да дођу.“ (а не: требају)

„Требало би да размислимо.“ (а не: требали бисмо)

Ако нема другог глагола, глагол „требати“ се мијења нормално кроз сва лица:

„Не требаш ми.“ ;

„Требао ми је њен сат.“ ;

„Требали су ми кључеви.“

Може се користити и као прелазни глагол:

„Требаћемо вас.“ ;

„Требао сам новца.“ ;

„Требате ли нешто?“

Постоји и други облик ових реченица:

„Требаћете нам.“ ;

„Требало ми је новца.“ ;

„Треба ли вам нешто?“

Приредио Игор Булум, ученик IV разреда

ЉУБАВ ПРЕМА БЛИЖЊИМА

Бесједа јерођакона Јакова (Нинковића), маџуранџа XXI генерације (2012–2017), изговорена у Цетињском манаџиру џоком Великој џосџа 2017.

Уиме Оца и Сина и Светога Духа!
„Ако језике човјечије и анђеоске џоворим, а џубави немам, онда сам као звоно које јечи и кимвал који звечи.

И ако имам дар џророџџива и знам све џајне и све знање, и ако имам сву вјеру да и џоре џремјешџам, а џубави немам, ниџџа сам.“

Тако нам, драга браћо и сестре, пише и саопџтава апостол Павле у својој Првој посланици Коринћанима.

Да ли се водимо ријечима апостола Павла и да ли има у нама те џубави према браћи нашој и према ближњима?

Ево, браћо и сестре, окуписмо се вечерас овдје у овоме храму Божијем због молитве. Неки од нас дођоше да заблагодаре Господу за нешто што им је подарио и да Му заблагодаре на услышеној молитви, а неки пак дођоше да затраже помоћ од Господа у невољи својој. Али има нас који пак дођемо да бисмо нашли скровиште, да бисмо се сакрили од неких џуди, наших ближњих, које ми из неких разлога игноришемо, које не волимо, који нам нису мили срцу. Али како завољети ближњег и не скривати се од њега?

Знате, има оних џуди, који гледају спољашњи изглед човјека и по томе му

и суде. Оно што прво видимо – прво видимо гријех брата свога, а не видимо његово покајање. Трудимо се, браћо и сестре, да не гледамо његову спољашњост, него да завиримо у унутрашњост, у суштину сваког човјека. Треба да се потрудимо да прозремо тамо гдје је у сваком човјеку скривен лик Божији, а не да гледамо само спољашњег човјека, наоружаног гријехом, који се дави у страстима и да нам то представља праву слику о човјеку, а да са стране остављамо и не примјеђујемо онај лик Божији који се скрива под спољашњим изгледом. И да се не клањамо том спољашњем човјеку, него требамо да спознамо лик Божији у човјеку и њему да се поклонимо.

Поред овог, сусрећемо се са још једном честом појавом код нас, која нас уништава. Та појава је да ми не примамо човјека онаквог какав јесте, него ми желимо да га видимо другачијег, онаквог какав би нашим очима одговарао, то јест, ми му додајемо неке особине, и ако он то не испуњава и не промјени се по нашој жељи или шаблону који нама одговара, онда га ми одбацујемо. Када бисмо се научили да гледамо човјека онаквог какав јесте и када бисмо га таквог какав јесте примили у себе, мно-

Свети апостол Павле

го бољи би однос био међу нама. Ми своје ближње сврставамо и дијелимо у групе по својим мјерилима - па је ово тај ближњи који заслужује да ми буде ближњи, па ћу ја њега да волим, а остали и нису толико битни. Али треба да будемо свјесни да су та наша мјерила погрешна, јер из Светог Писма видимо да сваки човјек јесте наш ближњи. Бог љуби сваког човјека управо таквог какав јесте. Бог чека док се грешник не покаје, не исправи, не обрати к Њему. Много је важно покајање. Па ако нас Бог чека да се покајемо, ко смо онда ми, који се стављамо испред Онога Који нас је саздао, да ми судимо ближњему свом. Зато Бог страда од несавршенства човјека, од његових гријехова. Али то Му не смета да љуби човјека све док се човјек не обрати, покаје и исправи. Треба да се сјетимо јеванђелске приче о блудном сину. Јер чак када је син остао оца и отишао у далеку земљу, отац је наставио да га воли и чека.

Имамо много примјера данас, браћо и сестре, да брат са братом не прича, муж жени не вјерује и обрнуто, да се прве комшије због међе посвађају, да дођемо до тога да пријатеље на прсте можемо набројати. Постоји једна богомољачка пјесма, која нам говори о данашњој ситуацији и у њој се вели *да браћи за браћу не хаје, већ ја суду предаје*. А на ово нам Свети Јован Богослов каже да *„ако ко рече: љубим Бога, а мрзи браћу својега, лажа је, јер*

ко не љуби браћу своја која види, како може љубити Бога, која није видео? – И ову зајовијест имамо од Њега: „Ко љуби Бога, да љуби и браћу својега.“

А ако тако поступамо према својим најближим, према својим рођацима, кумовима, како ћемо поступати према својим непријатељима, потпуним незнацима?

Хоћемо ли имати љубави и бити милостиви према потпуним незнацима као што је био милостиви Самарјанин? Треба увијек бити свјестан тога да је Бог Отац из љубави према свима нама послао Сина Свог на земљу да страда за нас и узме све гријехе наше.

Драга браћо и сестре, љубав према ближњима треба бити мудра, Она треба бити жртвена, као љубав Христова, Који нас је заволио такве какви јесмо. Она треба да чини радост ближњима, а не да за њих буде бремене, које није лако понијети. Љубав не треба да буде неки залог да вас неко воли због ваше љубави,

и љубав не треба да се умањује ако не наилази на одговор. Свети Апостол Павле нам поручује: **„Љубав дуго трпи, милосрдна је, љубав не завиди, љубав не иште своје, љубав све покрива, свему вјерује, свему се нада, све трпи. Љубав никад не престаје.“**

„Љубите ближњега свога као самога себе.“ – То су Христове ријечи, браћо и сестре, Христа Љубави, Пута и Истине, коме нека је слава и хвала у све вијекове вијекова. Амин!

Свети апостол Јован Богослов

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?

Момчила Гаврића, најмлађег српског војника у Првом светском рату, велика добротворка Лејди Пеџет је звала српски витез, а Грци су му поставили златну плочу на Крфу. Француски председник Митеран му је 1985. године доделио орден, а генерал Лепардије је рекао: „Штета што нисте били француски војник, имали бисте споменик на Јелисејским пољима“.

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?

Браћа Вајагић, њих деветорица, и њихов отац Ристо напустили су породицу у рударском граду Гера у САД-у да би притекли у помоћ српској војсци која је у Првом светском рату ослобађала земљу од непријатеља. Јуначки су се борили и допринели победи на Солунском фронту, али су убрзо потом и заборављени. Њихова имена су: Лука (1877–1970), Ристо (1878–1936), Михајло (1882–1960), Марко (1885–1961), Симо (1889–1923), Симо Вајкана (1889–1932), Јово (1893–1923), Ђуро (1896–1941) и Стеван (1895–1980).

Инспиративна прича о деветорици браће проширила се широм српске заједнице у Америци и они су проглашени за нову браћу Југовиће. Вукла их је матица Србија, њихова Крајина и песма „Тамо далеко“.

Сви Вајагићи су преживели Први светски рат. Само је један, Михајло, био рањен у ногу и остао неспособан. Као ратницима добровољцима дата им је земља, осам јутара у Бачком Темерину и Старом Ђурђеви, али и у селима Мајковац и Ада у округу Вировитица у Славонији, и у селу Лаћарак у Срему.

Симо Вајкана Вајагић није био најстарији, али је био старешина братства. Од браће је најдуже живео Стеван, све до 1980. године када је преминуо у већ поменутом селу Лаћарак.

Приредио: Ненад Мијановић, мајшуранић

О МОЛИТВИ

Бесједа Игора Малиновића, мајстуранија XXI генерације (2012–2017),
изговорена у Цетињском манастиру током Великој постоа 2017.

Шта да радим на Литургији? То је питање које често постављамо сами себи, као да заборављамо зашто смо дошли на Литургију. Дошли смо да се молимо, драга браћо и сестре! Молитва?

Молитва је непрестана ве- за човјека са Богом баш као заједница Адама и Бога, општење лицем у лице. Дакле, браћо моја, како је наша молитва искренија, тако је слика Божије славе у нашим срци- ма чистија. Како нас света Црква премудро учи, „у миру се помо- лимо Господу за све и за себе“. Душа оног који се мо- ли у смирењу, ако се и разгори, гори тихим и чистим пламеном. Гори али не сагоријева, излива се али никада не испразни. Господ нас не одбаци и не предаде оковима смрти након раскида прве заједнице, него нам даде да опет постанемо бесмртни молитвом кроз Евхаристију. Ништа нема драгоценије од молитве у животу човечијем. Она и немогуће чини могућим, тешко чини лаким, неугодно претвара у угодно. Молитва је толико потребна човеко- вој души, колико и ваздух дисању. Ко се не моли, тај је лишен разговора са Богом, „сличан је неплодном дрвету које се сече и у огањ баца“ (Мт. 7, 19). Најбољи начин дружења и заједнице међу људима јесте да се молимо јед-

ни за друге. Свети Исак Сирин каже: „Сва суштина молитве треба да бу- де једноставна. Једна ријеч цариника спасла га је и једна ријеч разбојника на крсту учинила га је наследиком Цар- ства небеског“. Зар је тешко

најтерати себе да бар пар пута дневно изговори- мо Исусову молитву: „Госпoде Исусе Хри- сте, Сине Божији, помилуј ме грешног!“ Већина би рекла да је то мало. Можда јесте мало, али најбитније јесте да је искрено. Зами- слите живот светогор- ских монаха без молитве,

био би празан и сваки би им дан био исти, али њихова истрајност у молитви и врлинском животу даје им снагу да ходе уским путем који води ка Царству Божијем. „Боље да сунце не изађе него ли да псалтир умукне у келијама монаха“, гласи једна од древ- них мудрости. Сви смо ми, браћо моја, огорчени и разочарани али искрена молитва нам даје снаге да побједимо не само свјетске непријатеље и про- блеме него и духовне проблеме и да побиједимо непријатељско дејство злих сила. Не само да смо ближи Бо- гу искреном молитвом, него сад знамо зашто смо дошли у Свети храм Божији. Кроз молитву, пост, Св. тајну исповије- сти и кроз Свето причешће, као нају- звишенији вид нашег јединства са Бо-

Исијељење Хананејкине кћери

гом у овоземаљском животу, спремнији постајемо за други долазак Христов. Зато Св. Серафим Саровски говори: „Молитва је – пут ка Господу. Призовимо Име Божије и спашћемо се! Ако нам име Божије буде на уснама, спашћемо се. Молитва нам више од свега прибавља благодат Духа Светога, зато што нам је свагда при руци, као оруђе за њено стицање. Двери молитве отворене су свима – и богатом и сиромашу, и угледном и неугледном, и моћном и слабом, и здравом и болесном, и праведнику и грешнику.“

Данашњи човјек када падне у мучке и бриге умјесто да се окрене Богу и да се искрено помоли, криви Бога за своје тренутно стање. Често људи који нису упућени у црквене списе сматрају псалтир као збирку пјесама које су саставиле старозавјетне личности, али није тако, видимо да су псалми ушли у свакидашње богослужење и молитвена правила. Дакле на неки начин то је зборник благодарне и покајничке мо-

литве. Потребно је молити се не само тада, када смо расположени за молитву, него молити се и тада, када немамо тежње ни наклоности за молитву, када нас лењост, сан, заборав и остало удаљује од молитве. Ако не гледамо на све ове препреке у овоземаљском животу, ако принуђавамо себе и бринемо се за себе у молитви, таква молитва узлијеће на небо да би стала пред престо Господњи. Нема искреније молитве од оне изговорене у сузама, када молитвом отварамо своју душу Богу. Сам Господ нас је учио како да се молимо, давши нам Молитву Господњу. Услов да би Бог испунио нашу молитву је овај: човекова воља мора да се поклопи са вољом Божијом. А шта је воља Божија у односу на нас? Господ жели „да се сви људи спасу и достигну у познање истине“ (1 Тим 2, 4). Али пут ка спасењу, по ријечима Доброг Пастира Христа, води управо кроз те болести и тегобе, које ми желимо да избјегнемо. Међутим, све те недаће су потребне за преобра-

жај и каљење наших душа, јер у духовној борби страдања узводе душу на виши степен достојанства. Значи, главни разлог да наше молитве „није чуо Бог“ јесте несклад између наше воље и воље Божије. Али постоји и други разлог: често нисмо морално достојни ни да се приближимо Богу са било каквом прозбом. Чак и ако је та прозба у складу са вољом Божијом! У Светом Писму имамо примјер жене Хананејке, мајке која је молила Христа да је помиљује јер кћер њену је мучио ђаво (Мт. 15, 21-28). Христос јој ништа није одговорио, али она није одустала јер је њена вјера била непоколебљива. Замислите да се ваш свештеник обратио вама као што је Господ овој жени, која је сву своју наду полагала у Његову исцјелитељску моћ. То није ни мало пријатна ситуација, али та жена није отишла од Господа него Га је и даље молила. Када је Господ удостоји пажње рече јој: „Није добро узимати хљеб од дјецe и бацати га псима“. А она Њему одговара без увреде: „Да, Господе! Али и пси једу од мрва што падају са трпезе господара њихових“. Гдје данас да нађемо такву вјеру и такву молитву? Ко од нас је данас тако испуњен смирењем, трпљењем, вјером, надом и молитвом? Нико! Нико, браћо и сестре! А Господ је рекао: „О жено, велика је вјера твоја. Нека ти буде како хоћеш! – И од тог часа оздрави кћер њезина.“ Тако и ми, драга браћо и сестре у Христу, имајмо вјере као ова жена Хананејка која посвједочи и оправда своју вјеру у Христа Исуса.

Када Господ одговара на питање ученика својих: „Зашто га ми не могамо изгнати?“ (мислећи на демона који је мучио младог човјека), Он говори: „Овај се род изгони само молитвом и постом“ (Мт. 17, 20-21), показујући

ученицима својим колико је велика снага молитве и поста, и да су молитва и пост човјеку преко потребни за његово спасење и за борбу са овоземаљским животним искушењима, и једини прави пут који води ка Царству Небеском.

Преподобни отац Јустин Ђелијски овај цитат тумачи овако: „Христово Јеванђеље, у две ријечи, то је: молитва и пост“. Он је Сам објавио да се молитвом и постом чисти човјек, сваки човјек, свака душа чисти се од сваке прљавштине, чисти се и од свих најстрашнијих демона и ђавола. Молитва и пост су једина сила, каже Спаситељ, која изгони сву ту гадљиву и црну и паклену и смрдљиву прљавштину из душа наших. Кад је Господ хтео да пропише лијек, свелијек за сваки гријех, Он је светим Ученицима Својим објавио: „Овај се род изгони само молитвом и постом“. Гле, род демонски, род ђавољи, све врсте зла, све врсте гријеха, све врсте страсти изгоне се из душе само молитвом и постом. Ето, може се слободно рећи да је Православље молитва и пост.

Нека би Свемилостиви Господ чуо глас мољења нашега, нека би у ове дане када се кроз молитву и пост припремамо да дочекамо највећи и најрадоснији празник за нас хришћане, празник Васкрсења Његовог, учврстио наше душе, наша срца и наша тијела. Да бисмо у заједници достојно и покајнички изговарали молитву Св. Јефрема Сирина: „Господе и Владико живота мога, дух лењости, мрзовоље, властољубља и празнословља не дај ми. Дух цјеломудрености, смиреноумља, трпљења и љубави, даруј мени слузи твојој. О Господе Царе, даруј ми да видим гријехе своје и да не осуђујем брата свога, јер си благословен у вијекове вијекова.“ Амин.

О СНОВИМА И СНОВИЋЕЊИМА

*Бесједа Илије Павићевића, маџуранџа XXI генерације (2012–2017),
изговорена у Цетињском манастиру током Великој пошти 2017.*

Уиме Оца и Сина и Светога Духа! Снови су лажа, а Бог је истина. Свако вече прије спавања се молимо да нам Господ подари миран и тих сан. Сан, тј. одмор је свакоме од нас потребан ради здравог функционисања тијела. И сами знамо, ако нисмо наспавани, ништа нам не иде од руке. Ми ђаци не можемо наставу да пратимо како треба, на служби док стојимо мислимо да би било боље да смо дуже спавали... Често многи од нас кажу – сањали ли смо ово или оно...

Међутим, да ли сте се икада запитали шта је заправо сан, и од кога долази? Сан, као такав је Бог дао човјеку да би се одморио током ноћи, али кад кажем сан, мислим на оне ствари које се дешавају у нашим главама док спавамо. Да ли сте знали да већина снова долази од ђавола, а мало њих су од Бога? Та мањина снова су нарочита виђења, јављања, указивања, предсказивања итд. Међутим, код оваквих ствари кажу Свети оци треба бити врло опрезан јер, како каже Св. Писмо, и сам се сатана претвара у анђела Божијег и покушава да нас превари. Ако у таквим ситуацијама будемо осјећали страх, муку, напетост знајмо да такав сан није од Бога, ма како примамљив био, већ од оног другог. Јасно је да када осјећамо мир, спокој, радост, да је такав сан од Бога. Међутим, опет треба бити опрезан, јер се не зове наш непријатељ случајно лукави, он је истински преварант.

Ако Бог хоће да нам саопшти своју вољу преко сна, и када нам се јави Божији изасланик, он нам неће рећи

увијек радосне вијести, него ће нам рећи оно што нам не одговара али на прикладан начин, како не бисмо били у паници. Нпр. рећи ће нам: „Бог је видио да се мучиш у овом животу, стога треба да се спремаш за онај други живот исповјешћу, причешћем и неочајањем“. Док би онај други нпр. рекао: „Бог те удостојио да будеш свет и да те постави највишим у Царству Небеском“. И ми, ако повјерујемо таквом сну у великој смо замци. Можемо рећи да нисмо осјетили никакву напетост или страх, али је очигледно да преварант хоће да нас обмане, да би нас увукао у прелест. Ако вјерујемо сновима ђаво нам се смије. Могао бих да наводим различите примјере Светих Божијих људи, који су имали великог искуства са сновиђенима и уопште са сновима. Сигурно су неки од вас који су узнапредовали у духовном животу искусили ове ствари, јер ђаво баш такве напада. Неће он оне млаке, оне који му се покорављају, који му служе, он њих не дира јер су његови.

Често, и најчешће, ми сами дајемо повода ђаволу да нас напада. У току дана, како-тако се боримо, водимо невидљиву борбу било са помислима, било са дјелима или са ријечима итд. Међутим, када легнемо да спавамо наш нервни систем се опушта, и оно што је Бог природно дао, ђаво то злоупотребљава, и онда нас напада застрашујућим сновима, и не само застрашујућим него и обмањујућим. Ми наравно не могавши да се бранимо, будимо се уморни, нерасположени, исцрпљени, итд.

Такође видимо да многи од нас вичу у сну, дозивају неког, вриште, кукају. То нам се све враћа због нашег престапа који учинимо у току дана. Свађамо се, жалосни смо, оптерећени неким или нечим, и ђаво то користи и тако нас напада да би кроз сан тј. кроз то викање у сну нас мучио. Али немојте говорити ђаво је крив за све. Немојте се чудити ако наједени и напијени, и са грешним мислима и дјелима, легнемо у кревет да спавамо, па кажемо: „Имали смо блудне снове“, или смо неког ожалостили, на било који начин повриједили и кажемо: „Лоше смо спавали“.

Али не смуђујмо се. Не дајмо увијек повода ђаволу да нас напада. Шта ћете рећи за подвижнике, аскете, свете људе, каквог они повода они дају ђаволу? Скоро никаквог. То су натприродни разлози због којих ђаво њих напада. Али они се боре непрестано призивајући име Христово, којим руше силу ђавољу. У тим сновиђенима, ако је то стварно изасланик Божији, он ће на помен имена Божијег остати и пренијети нам радост, док ће онај други побјећи. Ако нам се буду дешавале такве ствари, треба да кажемо: „Ако си заиста Божији слуга, покажи се да те видим“, или ако смо сигурни да је то ђаво, рећи ћемо: „Преобрази се, сподобо, у своју таму“, и он ће побјећи као дим. Бог се неће љутити на нас ако у таквим ситуацијама будемо били дрски или безобразни, јер зна нашу намјеру.

У дјелима Св. Владике Николаја сам прочитао да се једна жена жалила владици, како стално док спава, сања три дјетета како је застрашују. Владика Николај јој је рекао, да су та три дјетета њено троје абортиране дјеце, те јој се свете. Тешка је освета мртвих, претешка. У Старом Завјету наш праотац Јосиф, који је имао виђење небеске

Фараонов сан, минијатура, XIII в.

љествице, имао је дар од Бога да тумачи снове. Снови фараонови су спадали међу оне ријетке снове које сам поменуо, и знамо како се фараон мучио са њима. Можемо да сањамо и да нас је нека вољена особа повриједила у сну, ожалостила и ако повјерујемо у то онда смо неискусни. Видите ли како ђаво то користи да би нас и овако осјетљиве, још више ожалостио? Ко се уздаје у снове, сасвим је неискусан, а који не вјерује у снове филозоф је, ријечи су Св. Јована Љествичника.

Оци и браћо, мислим да сам реченим дао јасну потврду о превари коју врше ђаволи кроз представе, у виду анђела или светитеља, како бисмо имали потпуно увјерење да не треба да примамо никаква јављања, ни она која видимо очима, ни она која нам долазе у сну.

О Господе, огради нас силом Часног и Животворног Крста Твога, и сачувај нас од сваког зла. Амин.

Благо мени

Ево нама топлих дана
сунца, птица
и процвалих грана јоргована

Мирисно нас јутро буди
жагор неких младих људи
што се ведром дану журе
са осмехом на лицима
тамо-вамо улицама

По која кап кише
ништа нам не може више
јер се сунце шепури
кроз облачић тмурни

И онда, изнова
парада озареног града

До касно у ноћ, тако...
мисли се слатке роје
и шарене су боје
као срце у пролеће
заљубљено моје

Срђан Вучановић, ученик II разреда

Где си ти?

Где си ти?
само да те чујем
корацима журним
срцем мојим путујеш
тај глас звонки
чежња моја стална
у ноћима дугим
сва врата душе ми отвара

Где си ти?
само да те видим
тај поглед сјајан
преко рамена
и тај осмех
моја слатка тајна

Где си ти?
руке да те загрле
сад моје
и мисли се роје
и брази румене су боје
а ти...
још тако далека

ал' судбина чека
нећемо странци
бити довека

Где си ти?
радост и милина
обузима тело моје
и не губим наду...
овом улицом и градом
шетаћемо загрљени
и нас двоје

Архивска секција Богословије

Секција је почела са радом, са благословом Високопреосвећеног митрополита Амфилохија, почетком октобра 2016/2017. школске године. Ментор секције је јеромонах Јустин Мреновић а координатор је госпођа Смиља Влаовић. У овом пројекту учествују два ђака Цетињске богословије Никола Савић (ученик II разреда) и Емилијан Билинац (ученик III разреда). Архивска секција је на почетку имала за циљ дезинфекцију аката, фасцикли, полица и цијелих просторија Архива Митрополије црногорско-приморке. Пронађен је велики број занимљивих фотографија, докумената и предмета за које се није ни знало. Радно вријеме секције је било од 13:30 до 15:00 часова уторком и четвртком. Сва дешавања на

секцији протекла су у једном ведром и молитвеном духу. Вриједан рад, уз дружење и учење поучних ствари, уродио је финим плодом – великим бројем сређених докумената која омогућавају лакши рад у наредном периоду.

Да то све није само прича посвједочила је изложба дијела архивске грађе која се чува у Архиву Митрополије. Изложба је отворена на празник Св. Словенских просветитеља Кирила и Методија, 24. маја 2017. под сводовима школе. Ова богата и занимљива изложба јасно је показала да архив не чине просто списи, слике и предмети, већ да је то све скупа много више – један времеплов историје народа и Митрополије кроз који је могао да прође сваки од посетилаца изложбе.

Изложба „Архив

АРХИВ САНТРОПСКАНЕ ПРИГОРСКО-ПРИМОРСКЕ
БОГОСЛОВНЕ СЕКТОР ПЕТРА ЦЕТИЊСКОГ

**ВАС ПОЗИВАЈУ
НА ИЗЛОЖБУ**

АРХИВСКИ ВРЕМЕСЛОВ

Од 24.05. - 27.05.2017.г.
У периоду посете наставе

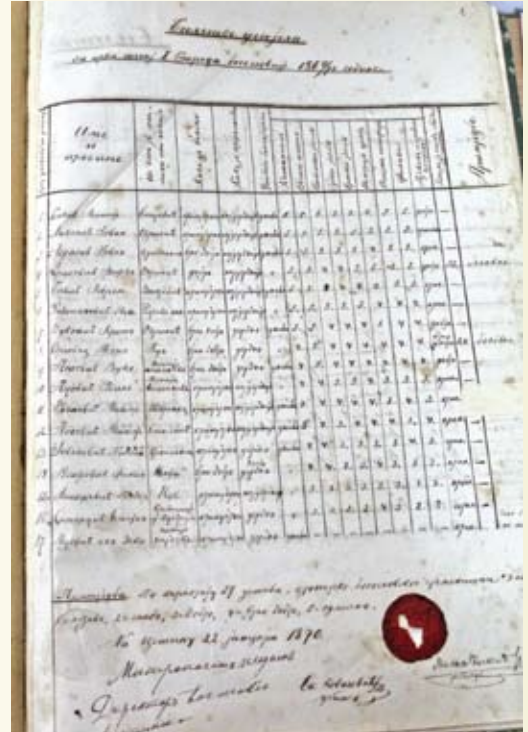

Изложбу ће на празник св. Ђирија и Методија, у 12 часова
отворити ректор Цетинјске богословне
с. Гојко Перовић, у просторицама школе.

ДОБРОДОШЛИ

ски времеплов"

Новојављени Светитељ Цркве – Епископ Мардарије Ускоковић

У сусрет великом саборном празновању Светог Мардарија, које се спрема за јул 2017, његово је

часно тело 4. маја 2017. извађено из гроба. Оно се (од дана када је похрањено на том месту децембра 1935) налазило у цркви манастира Светог Саве у Либертивилу, крај Чикага. Овог свог светитеља, изузетног мисионара и трудбеника на њиви Његовој, Господ је прославио великом славом – мошти Светог Мардарија су остале потпуно нетљене.

Свети
Мардарије,
иконописачка
радионица
манастира
Дуљево

Нешљене
мошти Светио
Мардарија

О Светом Мардарију у његово време није се говорило само у отаџбини, или у Русији, у којој се рано прославио низом врлина, већ је глас о њему као о изузетно занимљивој личности стизао и до осталих крајева Европе. Тако о јеромонаху Мардарију Ускоковићу окупациона штампа у Црној Гори (*Цетињске новине*, год II, бр. 65, 29. март 1917, стр. 3) преноси следећу вест из бечких новина:

Свети Мардарије као јеромонах у Русији и као епископ америчко-канадски

„Како један амстердамски дописник јавља неким бечким новинама, именовано је бивши цар Николај II на мјесто убијеног Распутина новог дворског проповједника, оца Мардарија, који је тако био на путу, да постигне најупливније мјесто на царском двору и да стече славу, с којом се једва даде мјерити слава Грегорија Распутина. По свој прилици има нови дивни калугјер све осебујности, које га оспособљују за улогу свеца чудотворца у данашњему руском Царству. Он наима није ни пошто неук човјек, како су га до сада представљали, већ је насупрот према Распутину прилично наображен. Зове се јеромонах Ускоковић, поријетлом је из Црне Горе, а сад му је 27 година. Велик је и лијеп муж, а то је за руске чудесне калугјере готово увијек од велике важности.

Јеромонах Ускоковић, који је као калугјер примио име Мардарије, извр-

сно је васпитан, похађао је гимназију у Београду, затим је ступио у сјемениште у Кишеневу, а своје духовничке науке довршио на богословском факултету у Петрограду. Петроградска катедрала, у којој је сваке недјеље проповиједао, увијек је била пренатрпана кадгод се отац Мардарије успео на проповједаоницу, па и читава се дворска дружина нашла међу његовим слушањем. Велики кнез Николај Николајевић и царске кћери почастеше више пута својом присутношћу у катедрали Распутинова насљедника, што се је сматрало особитом наклоношћу, будући да чланови царске куће нијесу обичавали никада присуствовати служби Божјој по црквама већ само у царској дворској капелици.“

*Извор: www.spc.rs и Цетињске новине, год II, бр. 65, 29. март 1917, стр. 3
Приредио: Ненад Мијановић, мајџуранџи*

МАТУРАНТИ БЕСЈЕДЕ

Ученици V разреда су и ове школске године, по старој пракси, из предмета Омилитика имали задатак да на службама појечерја у школи Часној пошти произнесу јавно, у цркви, своје бесједи. Пред вама су најљепши дијелови неких од бесједи које смо имали прилике да чујемо ове године

„... Наш повратак Богу може да започне тек онда када схватимо да је наш свакодневни живот у ствари – живот у туђини. Онај ко себе није осјетио као изгнаника изгубљеног у духовном смислу, тај једоставно не може да схвати суштину Хришћанства. Онај, ко никада није окусио тугу за неком другом стварношћу, не може никада схватити шта је то покајање. Покајање се рађа из сазнања да смо се отуђили од Бога и из наше радости због сазнања да опет можемо да будемо заједно са Богом...

Нека бисмо вођени савјешћу од Господа добили истинско покајање, које ће као овога блудног сина и нас вратити у загрљај Оцу небескоме. Амин!“

Александар Нововић

„... Христос се није дивео ни љепоти Јерусалимског храма, нити великој сили ћесаревој, нити богатству богатих, него се Господ задивео два пута и то вјери коју су имали капетан града Капернаума и у крајевима тирским и сидонским жена Хананејка. Христос се задивео вјери коју су имали ово двоје људи обраћајући се Господу. Вјера је драгоцјено благо у човјеку; само то благо треба открити, завољети. Вјером смртник постаје бесмртан. Човјек је као њива и треба непрестано да се обрађује, да га коров не угуши. Вјера од највећег грешника направи светитеља, тако да и ми треба да се потрудимо да у себи нађемо вјеру као бисер који ће засјати пуном свјетлошћу у нама вавијек. Амин.“

Саво Перивић

„...Зар није прелепо бити милостив према некоме? Тиме ми чинимо Божију службу. Заиста, највећи је подвиг бити милостив према некоме. Није милостиња, драга браћо и сестре, само у давању новца ономе коме треба. Милостиња је и саслушати онога коме треба да некоме каже шта му је на души, милостиња је и онда када помогнемо неком измореном старцу, који годинама ради тешке послове да би издржавао своју породицу, да исцепа дрва, када преведемо баку преко улице јер није довољно брза да се склони ако се одједном појави неки нови брз и тих аутомобил. Ето ја сам набројао само три примера милостиње коју човек може да учини другоме. А шта је са осталим начинима? У свакодневном животу нама се указује прилика да будемо милостиви, једни према другима...

...Човек треба да је као дете, да из чисте љубави према другоме помаже иако му то нико не тражи. Дете када види лептира на цвету, неће га отерати нити ће га игнорисати, већ ће му брижно и са великом пажњом прићи не би ли видео ту лепоту боље. Као што тај лептир зрачи својом лепотом тако и Бог у делима милосрђа зрачи благодаћу Својом. Послушајмо глас Господњи који нам непрестано говори: *Блажени милостиви јер ће бити помилвани.* Тако и ми, драга браћо, чинимо милостињу једни другима да сутра, на позив Свевишњег, можемо да слободно, и без икаквог страха слободно да станемо не би ли нам Господ уручио награду достојну наших дела. Амин.“

Петар Рагибратић

„...Ми који живимо на овоме свијету имамо заједничког непријатеља, а тај непријатељ јесте зло. Постоје актери и изумитељ зла. Изумитељ зла јесте ђаво, а актери зла су они које је он надахнуо и које покреће да чине зло. Зло у овоме свијету постоји као један градоносни облак. Он може да изручи свој садржај на један простор, не бирајући никога. Може све да захвати. Они који су неприпремљени чистом вјером, њих лакше захвати. И тако се и догодило. Неки су били подложни томе, били су захваћени злом, и у том помрачењу ума и срца починили она зла која су починили. Страдали су наши преци и сродници. Страдали су, дакле, од злочиначких руку које је покретало зло. Вјерујте ми, браћо и сестре, ако размислимо, видјећемо да су од зла више страдали они чије су руке

биле злом покретане, него они који су од зла страдали на онај физички начин. Већа је жртва онај који је обузет злом...

... Драга браћо и сестре, јако је битно да се чувамо да нас не закачи зло ни на који начин. Зато будимо у Христу. Сјетимо се да живот има свој циљ. У нашем сјећању је опомена, у нашем опросту позив да заједно изграђујемо будућност човјечанства које живи у миру, разумијевању, уважавању, без непријатељства, освете и мржње. Нека нас Господ све сачува од зла. Нека Он буде наш покретач, а не зло. Нека Господ прогна зло из сваког човјека. Живима нека Бог да здравље и добру борбу, а упокојенима славу. Њему нека је слава и хвала у вијекове вијекова. Амин!“

Миломир Крсмановић

МЛАДИ И АЛКОХОЛ

„Све ми је дозвољено, али ми све не користи, све ми је дозвољено, али не дам да ишћа овлада мноме.“ (1 Кор. 10, 23)

Толико једноставности, а ипак неизмјерне дубине у ријечима Св. ап. Павла. Огромна је слобода нас људи, али и одговорност, из дана у дан, да одговарамо на питање, а то је чији смо војници, Витеза Љубави и Правде, или слуге онога, чије име није вриједно ни спомена, јер уноси немир, нечистоту, гађење међу Божија бића. Питам се клизе ли сузе низ лице оца нашега Саве, и поносе ли се Кнез Лазар и његова света, јуначка војска када виде да смо се ми Срби, некада оличење чојства и јунаштва и пркоса, претворили у поданике таме и поклонике Луцифера, и лутамо кроз густу маглу гријеха. Како изаћи из ње? На нама младима остаје да слушајући Живу Ријеч Божију, изађемо из магле гријеха, и вратимо се у Земљу Љубави. Баш као што се мучени Изабрани народ Божји из Мисира вратио у Обећану Земљу.

Проблем младих јесте у томе што се њихова унутрашња личност сукобљава сама са собом, што изазива немир и дисхармонију у њиховом животу. У човјековој личности појављују се двије сфере, прву можемо назвати друштвеном (која се формирала под утицајем друштвених фактора: људи у нашем окружењу, медији, друштвене мреже; друштвена личност се манифестује у спољном свијету). Друга сфера је она унутрашња, која је потиснута овом првом, а у њој се налази наша креативност, оригиналност, лично мишљење, које је често у страху

од осуде ове прве, јер јој се непрестано намећу оне друштвене вриједности која су постављене од стране тзв. напредног и модерног друштва. Ја бих га прије назвао назадним, и уврстио га у исту категорију са друштвом старозавјетних градова Содоме и Гоморе. Човјек је створен као зависно биће, и ако је извор његове енергије Љубав, то јесте сам Бог, до којег можемо доћи кроз Цркву, онда он напредује и душа се непрестано регенерише и обоготворава, Божијом благодаћу. Међутим, ако је наш духовни извор зло, нема нам напретка, душевна чула нам отупљују, и почињемо да блудничимо. Због душевне слабости и сљепа млади се препуштају сладостима овоземаљским као што су алкохол, дрога и слични ђавољи алати, који су веома примамљиви, јер дају улазницу у неки нови свијет, „земљу безбрижија и слободе“. Још већи проблеми се појављују када се вратимо у реални свијет. Посљедице нереалног свијета, осим што се манифестују на човјековом тијелу, остављају трага и на човјекову душу. Не треба да заборавимо да је тијело човјеково Храм Божји и да су тјелеса наша удови Христови. Алкохолизам је, како каже амерички психоаналитичар Карл Менингер, посљедица те „метафизичке жеђи“ тј. душевне жеђи. Алкохолисана особа постаје бесловеснија и од животиње, чак мислим да у тим тренуцима није достојна да се назове човјеком; она је у суштини „скривени самоуби-

ца“, који свјесно или несвјесно, полако али сигурно убија себе. Парафразирају ријечи Светога Јустина Ђелијскога – овлада ли ма која ствар човјеком, он постаје идолопоклоник. Тачно је и оно што написа Псалмопојац Давид у 103. псалму: „И вино весели срце човјеку“, али никако не смијемо да злоупотребљавамо и извлачимо из контекста оно што се нама допада. Бог је милостив, али и праведан. Трауме које остављају алкохол, дрога и сви остали „слаткиши“ код младих се испољавају кроз понашање. Млади постају бунтовни, раздражљиви, агресивни, а неки пак падају у очајање, и онда опет траже лијека у отрову. Све ово наравно варира од особе до особе.

Али не очајавајмо, сјетимо се приче о блудноме сину, који исто тако залута са правога пута, и поче тражити срећу у разврату. Јеванђелист Лука пише следеће: „А кад дође себи...“ (Лк. 15, 17), мислећи на блуднога сина. Баш у овом стиху увиђамо да је и тај младић исто тако залутао као што и млади данашњице лутају, и нису свјесни шта чине. Исто као што и родитељ опомиње дјецу, тако и Бог, наш Небески Отац, опомиње нас. Из тог разлога не треба никако да протумачимо ту Божју опомену као казну, већ као знак љубави према човјеку и ради човјековог спасења. Зато љубимо једни друге, дајмо прилику свима, без осуде и предрасуда, јер љубав је кључ човјековог оздрављења.

У Херцег Новом...

Предвођени својим професором, ђаконом Душаном Биговићем, ученици треће, четвртог и петог разреда, 29. априла 2017. били су на једнодневном излету у Херцег Новом.

Тог кишног суботњег јутра упутили смо се прво у манастир Савину. Тамо нас је дочекао јеромонах Макарије (Имамовић), који нас је провео кроз светиње манастира. Послије обиласка цркава, погледали смо знаменитости манастирског музеја. Од свих, нашу пажњу је највише привукао крст Светог Саве. Манастирска братија нам је потом приредила послужење, током којег нам је о. Макарије свима дао на дар по књигу о почившем игуману овог манастира, архимандриту Јустину Тасићу – као успомену на ову нашу прву заједничку посјету манастиру Савини. Послије манастира упутили смо се у

винску кућу у етно селу Сасовићи. Ту су нас дочекали власник имања Веско Шимрак и Гордана Драгић. Након обиласка овог прелијепог имања, били смо њихови гости на ручку. Ова трпеза настављена је дружењем уз пјесму и гусле. Након што смо се поздравили са љубазним и гостопримљивим домаћинима, кренули смо у цркву Свете Тројице у Кутима, код оца Драга Пешикана. Ту смо присуствовали вечерњем богослужењу, након којег су нас о. Драго и чланице тамошњег Кола српских сестара угостили на вечери. Послије вечере, и након поздрава и благослова, кренули смо назад за Цетиње.

У манастиру Савини

У ејно селу

У цркви Свеће Тројице у Кућима

ПРАВА ШКОЛА

Свети Владика Николај у својој бесједи каже: „Од свих шумова у свету само се један назива радосном вешћу, то је наука Христова, то је Јеванђеље“. Ове ријечи Владике Николаја можемо упоредити са данашњим системом образовних установа – од свих школа само богословија говори о Христу, о Христовој науци, о Христовој искупитељској служби према роду људском. Богословија је школа која нас учи да волимо Христа, да волимо наше ближње, да будемо људи у свакој ситуацији нашег живота, да праштамо. Учи нас оној љубави о којој говоре двије највеће заповијести Новог закона: *Љуби Госиода Бога своја свим срцем својим и свом душом својом и свом мишљу својом и свом снајом својом, и друја је као ова йрва: љуби ближњеија своја као самоја себе (Мѣ. 22, 37-40)*. У богословији се учимо да не будемо егоистични, да не вршимо дискриминацију над својим друговима.

Нажалост, ниједна школа осим богословије не проповиједа Христову ријеч међу омладином. Са пуним правом можемо рећи да је богословија најприроднија школа. То је школа која нас учи да будемо људи, да будемо прави хришћани, учи нас Христовој љубави – оној коју Христос има према свијету, а коју и ми хришћани треба да имамо.

Наш се народ данас одрекао Светог Саве, свете школе, свете државе. По ријечима Св. владике Николаја Жичког: Где је света породица, где је то главно огњиште сваког добра, небеског добра и сваког небеског богаства у овоме свету? Шта смо ми од тековина

Светога Саве сачували? Скоро ништа. Постали смо као беспомоћни лешевии који корачају по Светосавској земљи и траже последње сужањство Светога Саве. А када деца не буду у вашим домовима васпитана светом животу, честитоме животу, еванђелском животу, шта ће постати овај свет кроз двадесет,

тридесет година? Зверињак, зверињак. А Ви родитељи? Ви ћете имати главну одговорност пред Богом, јер сте их изродили да их васпитавате – ради чега? Ради Господа Христа у овоме свету, ради живота, Вечнога Живота. Ако то не будете радили са децом својом и не будете их учили томе, у ономе свету бићете криви за душе њихове. Света школа, шта је то? То је она школа која је Светог Саву начинила Светим Савом, која је њега, младића, бегунца са царског двора претворила у свето биће. То је истинска школа која ствара вечите Светитеље. Такву школу је основао Свети Сава. Сада су деца почела да напуштају школе Светога Саве, сада подржавају мајмунске школе европске. Шта се десило? У наше дане често се чује од родитеља реч: Хоћемо да осигурамо живот нашем детету! Зато се труде трудом премногим, нагомилавају богатство, често и неправедно, школују дете своје за оно знање које доноси највише телесне сигурности и материјалне користи. И то чине назови хришћани! Они то чине зато што је њихов појам и о правом животу и о правом осигуравању живота погрешан. А ево како права хришћанка спрема свог сина за прави живот: На смрти блажена Ефросинија говораше својем сину, Клименту Анкирском: „Учини ми част, о сине мој, и мужествено стани уз Христа и исповеди Га крепко и непоколебљиво! Ја се надам о срце моје, да ће на теби скоро процветати венац мучеништва, и у част моју и за спасење многих... Не бој се ни претњи, ни мача, ни рана, ни огња. Ништа да те не одвоји од Христа, но гледај к небу, отуда очекуј велику и вечну и богату награду од Бога. Бој се Божијег Величанства, страши се Његовог Суда, трепери од Његовог Свевидећег ока,

јер они који се Њега одрекну примиће огањ неугасиви, и црва неусипног. Ово нека ми буде награда од тебе, сине мој слатки, за муке моје порођајне и трудове око васпитања твога, да се назовем мати мученикова. Крв примљену од мене, не штеди, но проли, да од тога и ја примим почаст. Подај тело на муке да се од тога и ја зарадујем пред Господом нашим као да сам и сама пострадала”. (према *Охридском њролоју Владике Николаја*)

Нека би Благи Господ, молитвама Светог Саве и Блажене Ефросиније, умудрио све родитеље да се правилно старају о својој дјечи и да их васпитају за Христа а не за овај свијет, и нека би власт земаљске, директоре и професоре школске, подстакла да врате Христа у школе, јер је то дјечи најпотребније.

ПОСЈЕТА И ПОКЛОЊЕЊЕ БОГОРОДИЦИ ЧАЈНИЧКОЈ

Ученици IV разреда, предвођени својим разредним старешином, протојерејем–ставрофором Драганом Станишићем и професором Александром Вујовићем, били су на екскурзији у Фочи и Чајничу

На пут смо кренули 11. маја 2017, уочи празника Светог Василија Острошког. Прво мјесто у ком смо се на свом поклоничком путовању зауставили био је храм Светог Василија Острошког у Никшићу, на бденију које су служили Преосвећени Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије и Митрополит ташкентски и узбекистански Викентије, а био је присутан и Епископ кронштатски Назарије.

Након Никшића посјетили смо Дола пивска – мјесто гдје је у II свјетском рату мученички пострадао око 700 мје-

штана, међу којима и мноштво дјеце. Увече истога дана стигли смо у Богословију Светог Петра Дабробосанског у Фочи, гдје су нас угостили вечером и конаком. Празник Светог Василија смо такође прославили у Фочи, на слави тамошњег Богословског факултета, гдје смо присуствовали Светој литургији и свечаној академији.

У Чајничу смо стигли 12. маја у поподневним часовима. Ту смо се поклонили чудотворној икони Чајничке Краснице, и појали на вечерњем богослужењу у цркви Успења Пресвете Бо-

Чајничка Красница

У Долима њивским

У Фоци

городице, у којој се и налази ова икона. Вечерњу службу су служили отац Драгиша Симић и ђакон Срђан Пјевац.

Након вечерње службе на вечери су нас угостили отац Момир Васиљевић и начелник Општине Чајничке Горан Карацић. Исте вечери отац Момир нас је упознао са кратком историјом Чајничке Краснице.

Сутрадан ујутру присуствовали смо Акатисту Пресветој Богородици Красници Чајничкој у Успењској цркви.

На ручку смо тога дана били гости код Жељка и Миладинке Дачевић, а након ручка смо обишли црквену ризницу Чајничке цркве.

Након што смо напустили наше љубазне домаћине и град Чајничке, упутили смо се ка манастиру Свете Тројице у Пљевљима, па потом за Жабљак гдје нам је домаћин био отац Миливоје Јововић, који нас је топло угостио. Послије вечере смо кренули за Цетиње, на које смо стигли касно увече.

Прослава празника Светеи Васиља Осирошкој у Фоци

Исиред цркве Усијења Пресвете Богородице у Чајничу

Код Ђородице Дачевић

На Жабљаку

Добротвори Богословије

Овим путем желимо да се захвалимо свима који су у овој школској години помогли рад и живот наше школе.

Међу многима који су нам помагали су и манастир Дуљево, манастир Острог, манастир Савина, Црквена општина Топла из Херцег Новог и господин Милан Вушуровић.

Уредништво се посебно захваљује Управи манастира Савина и господину Младену Милутиновићу, на намјенским прилозима за трошкове припремања и штампања „Богословца“.

Нека њихову несебичност и пожртвованост награди Дародавац сваког добра!

МИТРОПОЛИЈА ЦРНОГОРСКО ПРИМОРСКА

МАНАСТИР САВИНА

Број 7

Дана 07.04.2017

Херцег Нови

Управи Богословије Св Петар Цетињски

Цетиње

Н/р ректору О. Гојку Перовићу

ОБАВЕШТЕЊЕ

Поштовани Оче Гојко, на основу Ваше молбе, имајући разумевања за Ваш подухват обнове часописа Цетињски богословац; као и уверивши се у одличан рад и садржај часописа на општу корист наше Свете Цркве, Управа Манастира сходно својим могућностима одобрава финансијску помоћ штампе у висини 50% по броју, односно 320евра, што би годишње укупно износило 640евра.

Претпостављајући се Вашим и молитвама Ваших ђака, будућих презвитера Цркве Божије, желимо Вам успешан даљи рад.

За Управу Манастира

Јероним Миларије

ИЗ ЖИВОТА БОГОСЛОВИЈЕ У ДРУГОМ ПОЛУГОДИШТУ ШКОЛСКЕ 2016/17.

Хор Богословије пјевао на Светосавској академији у Подгорици

У пуној крипти Саборног храма Васкрсења Христовог у Подгорици у четвртак, 26. јануара 2017. године, у организацији Митрополије црногорско-приморске, Црквене општине подгоричке и Саборног храма, одржана је Светосавска академија на којој је поред осталих узео ушешћа и Хор наше Богословије, на челу диригентом професором ђаконом мр Михајлом Лазаревићем. После отпјеваога тропара Светом Сави поздравно слово одржао је Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, док је светосавску бесједу говорио историчар др Милош Ковић са Филозофског факултета Универзитета у Београду. Хор Цетињске богословије отпјевао је двије пјесме: „Македонско девојче“ и „Јовано, Јованке“ уз пратњу гитаре коју је свирао ученик првог разреда Матија Тапушковић. У умјетничком дијелу програма поред нашег хора наступили су и Милутин Поповић Захар и Љиљана Поповић, хор Св. апостола и јеванђелисте Марка из Подгорице, хор Св. новомученика Станка из Никшића, хор СПД „Јединство“ из Ко-

тора, Хор СПД „Светосавник“ из Подгорице и гуслар Жељко Бугарин.

Професори и ученици на IV годишњем симпозиону „Теологија у јавној сфери“

Ученици петог разреда, предвођени ректором протојерејом–ставрофором Гојком Перовићем и професором ђаконом Душаном Биговићем присуствовали су раду Четвртог годишњег симпозиона „Теологија у јавној сфери“, који је био одржан у Требињу од 9. до 12. фебруара 2017. Овај је симпозион био осмишљен као својеврсни фестивал који је у себи обухватио различите садржаје: панел дискусије, предавање, представу и изложбе, а свечано је закључен евхаристијским слављем у недјељу на празник Света Три јерарха, у требињском Саборном храму. Првог дана симпозиона на отварању присуствовао је и Његово Високопреосвештенство Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије на сесији која је била посвећена теми „Саборност и јединство Цркве у XXI вијеку уз осврт на Критски сабор“.

Недеља Православља на Цетињу

Светом архијерејском литургијом у Цетињском манастиру, празничном литијом и славском трпезом 5. марта 2017. године на Цетињу је прослављена Недеља Православља. Светом литургијом је началствовао Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, а појали су ђаци наше школе. У току Свете литургије Владика је у ђаконски чин рукоположио Блажа Петровића, некадашњег ђака наше Богословије.

Увече је одржана традиционална празнична духовна академија у организацији Богословије. Академији, одржаној у крипти подгоричког Саборног храма, присуствовао је и Високопреосвећени Митрополит Амфилохије. Све присутне је на почетку академије поздравио ректор отац Гојко, који је том приликом прочитао имена ученика награђених за најбоље светосавске теме. Празничну бесједу о икони, као и о празновању Недеље православља

Прошјореј-ставрофор Гојко Перовић и ђакон Душан Биговић

изговорио је професор ђакон Душан Биговић. У остатку овог духовно-културног програма учествовали су чланови хора Богословије, богословци рецитатори, црквени хор „Свети Сава“ из Херцег Новог и полазници цетињске школе вјеронауке.

Инспектор Богословија СПЦ у посјети Цетињској богословији

Инспектор богословија СПЦ протојереј–ставрофор Славко Зорица, боравио је од 24. до 27. марта 2017. године у нашој Богословији. Уваженог инспектора је дочекао ректор Богословије протојереј–ставрофор Гојко Перовић. Инспектор је присуствовао настави по разредима у суботу и понедељак. У недељу је началствовао богослужењем у Влашкој цркви на Цетињу.

У посјети Кузбанској богословији

Ректор Богословије протојереј–ставрофор Гојко Перовић и професори протојереј мр Арсеније Радовић и Аполон Мишченко били су почетком априла у посјети Кузбанској богословији.

Они су 1. априла у великој сали Кузбанске православне богословије одржали предавање о историји црквено-политичких прилика у Црној Гори и њеним односима према околним државама у различитим периодима њеног постојања. Такође је било ријечи о подвижништву и светости у Српској Цркви на примјеру Светог Петра Цетињског.

Сусрет се завршио излагањем о Цетињској богословији од момента њеног обнављања 1992. до данас, а такође и одговорима на питања присутних.

Предавање проф. др Аелите Долухањан

У суботу, 22. априла у Богословији је уприличено видео предавање проф. др Аелите Долухањан, шефа катедре Јерменске древне књижевности на

Филолошком факултету Хачатур Абовјан, државног универзитета у Јеревану. Уважена професорка одржала је предавање професорима и ученицима трећег, четвртог и петог разреда наше школе о Мовсесу Хоренацију (Мојсију из Хорена), ученику Месропа Маштоца, јерменском преводиоцу, пјеснику и историчару из V вијека, познатом као „јерменски Херодот“. Предавање је одржано преко видео линка, а са руског језика преводио га је свршени богослов Цетињске богословије Предраг Мијановић, који је уједно први студент из Српске Православне Цркве и Митрополије црногорско-приморске који студира на Јерменском државном универзитету у Јеревану.

Предавање др Гордане Драгић – „Утицај мисли на људски живот“

У организацији Богословије Светог Петра Цетињског у четвртак 27. априла 2017. године уприличено је предавање др Гордане Драгић која је гово-

рила на тему „Утицај мисли на људски живот“. Гошћу је дочекао и ученицима и професорима представио протојереј–ставрофор Гојко Перовић, ректор Богословије.

Предавање „Историја српског језика и писма“

Професор др Јелица Стојановић са Филолошког факултета у Никшићу одржала је 2. маја 2017. године предавање за професоре и ученике Богосло-

вије на тему „Историја српског језика и писма“. Она се кратко осврнула на почетке српске писмености и дјело Св. браће Кирила и Методија и њихових ученика, док је тежиште предавања био на прелазу са српске на руску редакцију словенског, као и на значају Вукове реформе у том контексту.

Слава светородне лозе Петровића на Његушима

Светом архијерејском литургијом у цркви Светог Ђорђа у селу Ераковићи, благосиљањем славског колача и Његошевско-ђурђевданским сусретом писаца у родној кући Светог Петра Другог Ловћенског Тајновидца, на Његушима је у суботу 6. маја 2017. године прослављен Ђурђевдан, крсна слава светородне лозе Петровића. Светом службом началствовао је Митрополит

црногорско-приморски Амфилохије. На служби су појали и чтецирали ученици трећег, четвртог и петог разреда наше Богословије.

Богословци су такође узели учешћа у пригодном културно-умјетничком дијелу програма, уз чланове Удружења књижевника Црне Горе, који су казивали своје стихове, и уз дјецу полазнице цетињске школе вјеронауке.

Марковданска литија у Подгорици

Свечана Марковданска литија са моштима Светог Симеона Дајбабског, предвођена Митрополитом црногорско приморским Амфилохијем и Епископом диоклијским Кирилом прошла је 8. маја, на дан Св. апостола и јеван-

ђелиста Марка, заштитника града под Горицом, подгоричким улицама.

У литији од цркве Светог Ђорђа под Горицом до остатака древног манастира Светог апостола Марка, гдје се сада налази кућа староподгоричке породице Ђечевића, па назад до цркве Светог Ђорђа, поред многобројних свештеника и вјерника, учествовали су и наши богословци.

Празник Светог Василија Острошког

У манастиру Острогу 12. маја је свечано и молитвено прослављен празник Св. Василија, Чудотворца острошког. У светим богослужењима тих празничних дана – бденију дан уочи и Светој архијерејској литургији на сам дан празновања Светитељевог, част да узму активну улогу имали су и одабрани ђаци наше Богословије, њени најбољи појци и чтечеви.

Матуранти у посјети Скадру

Након што су завршили са редовном наставом, предвођени својим разредним старешином Драганом Радоманом и професором Аполоном

Марковданска литија

Мишченком, матуранти Богословије су 13. маја били у једнодневной посјети древној граду Скадру. Овај лијепи једнодневни излет матурантима је обезбиједила управа Богословије и професор Мишченко, рођени Скадранин. Захваљујући труду и гостопримљивости професора Мишченка, ђаци су обишли стару скадарску тврђаву, православну цркву Рођења Христовог, у којој су се непланирано срели с гимназијалцима из православне гимназије у Ђирокастру, као и остала знаменита мјеста Скадра, а потом су били угошћени на ручку на обали Скадарског језера.

је, Митрополит михаловско-кошички Православне Цркве Чешке и словачких земаља Георгије и господи Епископи: будимљанско-никшићки Јоаникије, источноамерички Иринеј, пакрачко-славонски Јован и диоклијски Кирило, уз саслужење многобројног свештенства.

Освећење црквице Св. Петра II Ловћенског Тајновидца

У Бару је 21. маја, на празник Светог Јована Богослова, у присуству и уз молитвено учешће мноштва православних вјерника, освештана прва црква посвећена Светом Петру II Ловћенском Тајновидцу.

Чинодејствовали су Митрополит црногорско-приморски Амфилохи-

На овом сабрању су били присутни и сви ученици наше Богословије. Након Бара, а у повратку на Цетиње, богословци су посјетили манастир Режевиће, гдје их је примио игуман овог манастира архимандрит Хризостом.

*Приредио Недељко Томић,
мајурант*

Са њрошојерејем-сјаврофором Момчилом Кривокајићем исјрег Саборној храма у Бару

НОВА ГЕНЕРАЦИЈА СВРШЕНИХ БОГОСЛОВА ЦЕТИЊСКЕ БОГОСЛОВИЈЕ

*Ученици XXI генерације обновљене Богословије Светиої Петїра Цетињскої
(2012–2017) завршили су матуру и богословски испити зрелости
8. јуна 2017. године.*

Свечани чин благодарења у Цетињском манастиру служио је Епископ диоклијски г. Кирило, уз саслужење ректора протојереја–ставрофора Гојка Перовића и професора Богословије протојереја Немање Кривокапића, те ђакона Николе Перковића. Чтецирали су и појали свршени матуранти. Певницу је водио професор појања и канонског права ђакон Павле Љешковић. Благодарењу је присуствовао и изасланик Светог Архијерејског Синода СПЦ на матурском испиту Епископ новоизабрани милешевски г. Атанасије, као и професори Богословије, монаси Цетињског манастира, родбина ученика и гости и пријатељи Богословије.

Богословцима и свима присутнима обратио се владика Кирило, који је принио благодарење Богу за многа добротинства која чини, и за данашњи дан у којем из Богословије излазе нови матуранти. Он је подсетио на ријечи: „Кад све знате, благо вама кад то и извршујете“, нагласивши да те ријечи треба увијек памтити и са животом повезати. Он је поручио ђацима да својим примјером увијек треба да буду свјетлост свијету и примјер другима на путу спасења.

Потом је у згради Цетињске богословије приређена прозивка матураната и додјела диплома и књига. Матурантима се обратио епископ Атанасије, честитавши им успјешни завршетак матуре и истакавши да Црква Христова има велики повод за радост,

особито наша Српска Црква и Митрополија црногорско-приморска и Цетињска богословија, јер изводи још једну генерацију својих богослова.

На свечаном ручку присутне и ученике поздравио је ректор о. Гојко Перовић, поручивши им да понесу са собом убојење да никад не треба престати служити другима, него показати примјер и угледати се на Христа који је цијелим својим бићем служио другима. Он је истакао да је у овој генерацији завршило школовање на Цетињу 15 кандидата, и од којих су тројица школовање завршила са одличним, седморица са врло добрим, а петорица са добрим успјехом. Разредни старешина ове генерације, професор Драган Радоман се дирљивим ријечима обратио свом разреду, између осталог рекао:

„Драги моји ђаци, нови богословци... стигли смо до новог поздрава, поздрава када вас испраћамо на животну пучину. Хвала вам, господо моја драга, када смо се радовали вашим школским успјесима, а највише успињању на духовној лествици богољубља и врлина. Богољубље Светог Јована Богослова, нашег заједничког небеског покровитеља и чистоћа духа и ума цетињског пустињака и тајновидца Његоша, били су узорима нама професорима које смо слиједили у вашем образовању и спасавању. Дубоко вјерујем да смо све од себе дали... Гледајте на дане пред вама са храброшћу, подигнута чела, а са Цетиња понесите само оно што је најбоље,

душеспасоносно и најкорисније Богу, Цркви, народу Божијем и вама самима. Знајте да вас на животним путањама, светиње уз које сте узрастали непрестано прате – благослов деснице Светог Јована Крститеља, потпора Часног Крста Господњег, благи поглед Пресвете Богородице Филеримске и Цетињске и милостиви поглед Светог Петра Цетињског. Живи, здрави и весели ми били, на многаја и благаја љета!"

У име разреда присутнима се обратио матурант Ненад Мијановић. Свршени богословци су потом свом разредном старешини поклонили фудбалску лопту са својим потписима, и дрес у знак сјећања на године које су провели заједно.

У току ручка матурантима су честитали и поздравили их и професорица Весна Кривчевић, у своје лично име и у име Радио Светигоре, начелник Општине Чајничке г. Горан Караџић, у име васпитача Богословије протојереј мр

Арсеније Радовић, испред Кола милосрдних сестара „Краљица Милена“ са Цетиња г-ђа Његосава Перовић, протојереј–ставрофор Момир Васиљевић парох чајнички, који је поклонио Богословији копију иконе краснице Чајничке Богородице, Слободанка Павићевић из Подгорице и представници клуба „Ноћних вукова“ Вукоман Булатовић и Жељко Вукчевић.

На крају свечаности све присутне поздравио је још једном Владика Атанасије.

Ученици XXI генерације обновљене Богословије Светог Петра Цетињског који су завршили своје школовање на Цетињу су: Никола Жунић, Александар Калајџић, Дамјан Караџић, Миломир Крсмановић, Лазар Крстић, Игор Малиновић, Ненад Мијановић, Петар Милутиновић, јерођакон Јаков Нинковић, Александар Нововић, Илија Павићевић, Саво Перић, Петар Радибратовић, Недељко Томић и Стефан Шинжар.

ISSN 2337-0890
9 772337 089003